

Židovstvo in Slovani.

Socijalno vprašanje sili dandanes na površje v raznih oblikah. Ljudstvo in narodi kot taki delajo pot, da bi se rešilo; države kot take sledé počasu širšemu in obćemu gibanju, da bi isto uredile zakonitim potom. Židovskega vprašanja kot takega se pa države doslej niso dotaknile razun Rusije. V tem ko pripravlja takó imenovani antisemitizem pot zakonodavcem po ustavnih državah, spoznala je Rusija prva, da je treba židovstvu staviti meje z zakoni in vladnimi določbami. Slovani, ki poznajo pomen židovskega kot eminentno socijalnega vprašanja se morejo le veseliti, da je pričela prva slovanska država praktično, kakor energično reševati to vprašanje. Rusija omejuje židovstvo vedno bolj na vse strani, kjer postaje isto očitno nevarno državi in državljanom, sosebno slovanskemu prebivalstvu. Rusija v svoji državni obliki najlaže in najhitreje doseže za ta del znatne vspehe, v tem ko imajo ustavne države velike težave, ker v takih državah se židovstvo samo v obliki in pod pretvezo svobode in liberalizma brani vsakateri omejitvi svojega delovanja in gibanja. Ali tudi v Rusiji skuša židovski vpliv po raznih potih motiti občinstvo in razne člene, ki so po raznih sklicanih komisijah poklicani, da bi pomagali ukrepati o primernih določbah in zakonih za skrčenje svobode židovstva. Mladina se najlaže zavaja, ker ne sprevidi spletek, ki jih plete takó zvana Izrealitska zveza. Ta pošilja svoje posrednike med občinstvo in sosebno med lehkoverno slovansko mladino po vseučiliščih; ti posredniki proslavljajo zapadni konstitucionalizem, hvalisajo zapadno svobodo, ki je samo v paragrafihi na papirju, in mladina veruje v to, in nasledek take vere je, da se poraja od časa do časa takó zvani nihilizem.

Kjer in kedarkoli je izbruhnil nihilizem, bili so tudi Židje zraven, neposredno ali posredno. Mnogokrat so že zasačili nihiliste, med katerimi so bili naravnost židovski posredniki in posrednice. Zadnje nihilistiške pravde pokazale so ravno tudi pri nihilistih, zasačenih v Parizu,

da so bili Židje glavni in neposredni zavedniki ali zapeljivci. In kjer ni možno neposredno iztakniti židovskih hujskačev, smemo brez ovinkov in pozitivno trditi in verovati, da imajo Židje svojo roko vmes. Taka je gledé na nihiliste, socijalne demokrate in druge družbe, ki hočejo nezakonitim potom preobračati red človeške družbe.

Ruski nihilizem ni drugega, kakor židovski nihilizem, ki ima stalno namero, da bi se sedanji državni sistem spremenil in zamenil z obliko zapadnega konstitucionalizma. Ako bi nastopil v Rusiji poslednji, pričela bi za Židovstvo zlata doba, ker narod poprek in v večini ni pripravljen na zvijače, ki jih uganja in more izvrševati Židovstvo v ustavnih državah. V ustavni Rusiji bi Židovstvo zasnovalo, kakor drugod takó imenovano liberalno stranko, in ta stranka bi narekovala zakone v zmislju židovskega kapitalizma.

Nihče ne more zameriti, da se ruski državniki ustavljajo taki nameri; saj vidijo zglede po ustavnih državah. Niti zapadne države, ki si pripisujejo civilizacijo kot svojstveno lastnino in civilizatorske sposobnosti in zadače, s katerimi posezajo v slovanske vstočne zemlje, nimajo dovolj moči, da bi se ubranile premagajoćemu židovskemu kapitalizmu in ž njim združenim slabim posledicam. Ako se ozremo po Avstro-Ogerski, bi morali nemški in madjarski rojaki pač pohlevni biti s svojim konstitucionalnim mišljenjem in praktičnimi vspehi svojega liberalizma. Dunaj in Budapešt sta glavni mesti obeh polovic cesarstva, ponašati se obe s cvetom inteligencije in kulture, in vendar imati ravno ti dve mesti najveć židovskega življa, ki je spravil pod se najveć kapitala in s tem dosegel monopol v obrtniji in trgovini, pa tudi spravil takó rekoć v zakup znanstvo, umetnost in obće mnenje. Ako se torej niti v civilizovani državi v glavnih mestih ne more pospeti ustavni liberalizem na svoje noge brez židovstva in proti židovstvu, kakó naj bi se prebivalstvo zunaj takih mest branilo Židovstva? In ako premaguje Židovstvo v ustavnih državah, kjer je obrtnija in tr-

govina še na visokih stopinjah, kako naj bi ne podlegla država Židovstvu, kjer bi še le pričelo ustavno življenje, in kjer je in ostane po naravi in tradicijah poljedelstvo glavna stroka in podstava vsega drugega državnega in narodnega gospodarstva? Že samo zaradi Židovstva torej ne more in ne sme Rusija spremeniti svoje dosedanje državne oblike, in v največem interesu ruskega naroda je, da ruski državniki nadaljujejo pričeto pot v omejevanju svobode nasproti židovskemu življu. Ni daleč čas, ko bodo druge države posnemale Rusijo v tem pogledu, in antisemiti zapadnih držav, dasi niso Slovanom prijazni, zlasti nemški antisemiti ne, hvalijo Rusijo vsled modrih ukrepov, ki jih zaporedoma proglašajo proti Židovstvu.

Jednako potrebno in modro bi bilo, da bi balkanski mali narodi v obče zabranili Židovstvu od začetka ono svobodo, vsled katere jim provzročuje že sedaj veliko materijalne in duševne škode. Škoda, da antisemitizem se poraja še le, ko je že malone prepozno in največa sila. Srbija pa je že v kratki dobi občutila slab vpliv židovstva, in takó se je nadejati, da zgled Rusije obudi potrebno zavest tudi pri drugih Slovanih. Pri galiških Poljakihi bo to najtežavnejše, dokler bo plemstvo gospodovalo nad preprostim narodom, kakor doslej. Zato na Poljskem gospoduje poleg plemstva de fakto židovstvo, in to oziroma celó nad plemstvom. Vsled gospodstva poljskega plemstva po vsej Galiciji, trpi od židovstva tudi narod galiških Rusov. Madjarski liberalizem je menil, da jo je pogodil dobro, ko je prijazno sprejel židovstvo v svojo politiško službo. Nasledek je ta, da je židovstvo obogatelo na Ogerskem, v tem ko so toliko bolj obubožali Madjari in drugi narodi, nad katerimi gospodujejo Madjari. Hudó so oškodovani od židovstva Slovaki, pa tudi Hrvati. V Cislitaviji se je židovstvo namnožilo tudi med Čehi vseh dežel, najmanj doslej med Slovenci, pri katerih ni bilo bogastva in posebnih virov za židovski žep, in ker je imelo židovstvo mastne in obile piče dovolj po drugih avstro-ogerskih deželah. Vsi avstro-ogerski Slovani skupaj pa so občutili in občutijo moč židovstva vsled korupcije, ki je ono razširja med narodi po svojih praktikah v trgovini, obrti in javnem življenju. Javno življenje se suče po občnem mnenju, kakoršno razširja židovstvo po svojem vplivnem časopisju. Največe novine so monopol židovski. Te novine narekujejo javno mnenje v obče v nacionalni in gospodarski politiki. Ker se židovstvo vsaj na videz obrača po plašču politike gospodovalnih narodov, in ker gospodovalni narodi razun galiških Poljakov niso Slovani, je pač umevno, da židovski veter ne piba na korist Slovanom, ampak lažiliberalnim strankam gospodovalnih narodov. Naravno pa je, da židovstvo vsled tega ne more uživati simpatij in moralne podpore od slovanske strani. Slovani avstrijski, če izvzamemo morda nekoliko Mladočehov in poljsko plemstvo, so vsi ali očitni ali pa vsaj po duhu dejanski antisemiti. Na Češkem so „Česke Zajmy“ pred vsem antisemitski

list, drugi listi pa so z večine antisemitski, dasi se samo prilično izjavljajo proti židovstvu.

Mišljenje v obče je po vsem tem med Slovani antisemitsko, in največa slovanska država izvaja praktične posledice iz teoretičnega antisemitizma, ali, bolj rečeno, iz neposrednih skušenj, ki jih zbira iz židovskega življenja in delovanja. Kljuba občemu antisemitskemu mišljenju in čustvovanju med Slovani je še vedno nekaj načelnih predsodkov med njimi, in te je treba pojasniti in izpodbiti Slovanstvu na korist in v direktivo.

* * *

Židje so posebno pleme in spadajo k takó imenovani hamito-semitski ali, še ože, k semitski skupini. Po jeziku v sorodu so z drugimi Semiti, h katerim se prištevajo Asirci, Kaldejci, Sirci, Hebrejci, Samaritani Feničani, potem Arabci itd. Židje ali Judje so torej samo jeden del semitske skupine, in ker se takó imenovani antisemitizem ne postavlja v nasprotje proti vsej semitski skupini, ampak jedino proti Judom ali Hebrejcem, moral bi se prav imenovati Antihebrejizem ali Antijudeizem. Kolikor kaže zgodovina in sedanost pri Arabcih itd., bi se delala Semitom krivica, ako bi se prištevali gledé na njih lastnosti vsi v jedno vrsto; kajti drugi Semiti so mnogo plemenitejši nego Hebrejci ali Židje.

Kot posebno semitsko pleme imajo Židje bolj ali manj stalne lastnosti, katere se niso spremenile bistveno nič v več, nego 3000 let, odkar jih poznajo nekateri indogermanski narodi, došedši ž njimi, torej že zgodaj v dotiko.

Kakor opisuje in označuje Žide Tacit, taki so še dandanes, in taki so bili tudi za Jožefa v Egiptu.

Posebnost plemena in stalnost lastnosti tega plemena je treba poudarjati, ako se nočemo slepiti pri Židovstvu in izvajati napačne posledice. Stalnost židovskih lastnostij je poštovati dandanes soseben z verskega in narodnega stališča. Židje še dandanes radi motijo indogermanske narode o sebi s tem, da se hočejo smatrati ne kot posebno pleme, ampak jedino kot posebno veroizpovedanje. Takó hočejo slepiti narode celó židovska glasila, ki se čitajo jedino med izobraženim svetom v civilizovanih državah, in take nazore vsiljuje še Dunajsko glasilo, katero služi zajedno nemškim levičarjem kot glavni organ. Zamenjevanje posebne narodnosti iz vrste posebne plemenske skupine ima poseben pomen.

Dokler so namreč mogli vsiljevati in razširjati misel, kakor da bi bili Židje samo pristaši posebnega veroizpovedanja, bilo je lahko vsiljevati tudi Židom ugodne izvode ali dedukcije s stališča takega krivega nazora. Treba je bilo samo, da se je dal Žid krstiti, pa je bilo vse poravnano: Krščanski Indoevropejci so menili takoj, da krščen Žid je kristijan, kakoršni so drugi krščanski Indoevropejci, in da ni potem nobene razlike med njimi. Kjer in dokler so bili taki nazori med evropskimi narodi,

so delali celó propagando v spreobračanju Židov, h krščanski veri, in Židje so se radi „spreobračali“, kedar jim je spreobrnjenje drugače kazalo gmotne ali socijalne dobičke.

Dandanes, ko je proglašena verska strpnost, in je zeló svoboda vere in vesti zagotovljena celó po zakonih v ustavnih državah, pa Židom ni treba niti formalno spreminjati svoje vere; preganjati jih drugi državljani ne morejo in ne smejo, in kedar bi se to godilo, sklicujejo se na verske, tudi za nje veljavne zakone. Židje porabljajo versko svobodo bolje, nego pristaši katerega si bodi veroizpovedanja. Umevno je, da porabljajo proglašeno in zakonito zagotovljeno versko strpnost v svoje varstvo proti možnemu prosledovanju. Z zaščito vere varujejo sebe proti nasprotnikom in, kolikor se jim to posreči, gibljejo se po svojih narodnih ali plemenskih lastnostih svobodno, ne da bi jim mogli do živga. Jasno pa je tudi, da lastnostij žigovskega plemena ne more spreminiti nobena vera, in da bi se samo slepili, ko bi menili, da s spreobrnjenjem židovskega rodu h krščanstvu bi bila človeška družba kaj na boljšem, kolikor je drugače na škodi zastran dotike in občenja z židovstvom.

To nekdanjo, veke in veke, do današnjega dne trajajočo napako krščanski Indoevropejci že opuščajo, ker so spoznali po skušnjah, da spreobračanje in spreobrnjenje židovstva ne pomaga čisto nič. Naopak slučajna spreobrnitev posameznih Židov je krščanski družbi na škodo, ker so kristijani potem neprevidniši, v tem ko se proti nekrščenim Židom vendar varujejo vsaj po skušnjah, ki jih imajo ž njimi.

Krščeni Židje so dosegli mnogokrat ravno vsled svoje formalne spreobrnitve velike dobičke in celó visoke stopinje v raznih državah in celó velik vpliv pri najvišjih posvetnih in cerkvenih dostojanstvenikih in oblastnikih ter so porabljali ta vpliv na korist židovstvu. Kaj takega dandanes ni možno več, kjer je prodrlo utemeljeno, etnografski in lingvistično zasnovano mišljenje, da so Židje posebno pleme s posebnimi trajnimi lastnostimi, katerih ne spremeni nikako versko spreobračanje. Nadejati se je, da tudi Slovani, pri katerih je krščanstvo globlje ukoreninjeno, nego pri drugih Indoevropejcih, ne bodo spreobračali Židov, nadejajoč se, da bodo potem ž njimi izhajali boljše. Slovani se morajo držati načelne resnice, da socijalnega položaja ne izboljšajo niti za las, tudi ko bi spreobrili vse Žide, ki živé med njimi in od njih, h krščanstvu.

Druga velika napaka, zaradi katere trpe krščanski narodi zastran židovstva, tiči v nazorih o nacionalnosti. Židje so za se poseben narod, ki je sicer raztresen po raznih državah in svetovih, ki pa je v tesni zavezi svojih razkropljenih odlomkov. Židje so narod po enakih krvnih ali plemenskih lastnostih, po tradicijah v mišljenju in delovanju, na prvem mestu po tradicijah lastne vere. Te trdne vezi kažejo židovski narod vsekdar in

povsod enak v dejanju in nehanju. Tudi kjer so se krvno pomešali nekoliko z drugimi Sredozemci ali v obče z drugimi narodi, vendar je bilo to mešanje tako redko, da je ostalo brez znatnih posledic na židovski narod kot tak. Mišljenje, delovanje s tradicijami je obvarovalo židovski narod, da ni spremenil svojih plemenskih in zgodovinskih lastnostij in posebnostij.

Kar spreminja židovski rod, spada k nebistvenostim, k formalnostim, k zunanosti. Taka zunanost je posebno jezik poleg zunanjih šeg. Židje, ki se preseljujejo med razne narode, sprejemljejo za svoje potrebe in občenje jezike onih narodov, med katerimi živé. Med Italijani govoré italijanski, med Nemci nemški itd. Interesi, zaradi katerih so naseljeni med tem ali onim narodom, Židom zajedno narekujejo, da se vedejo kot pristaši dotičnih narodnostij. Interesi jim vелеvajo italijanski, nemški, poljski in „patrijotizem“ drugih narodov. Ti interesi jih silijo delati v zmislu dotičnih narodov, in v sedanji dobi narodnega gibanja evropskih narodov vidimo, da skušajo celó na čelo stopiti za težnje, ki jih imajo razni narodi, in poslednji jih proglašajo kot patrijote, katerim po smrti postavljajo celó spomenike kot zaslugo za to ali ono narodnost.

S tem, da Židje govoré in pišejo v raznih jezikih ter delajo za razne narode, ni nikakor dokazano, da tudi mislijo in čustvujejo soglasno z dotičnimi narodi. Kaj takega niti ne morejo, ker ne morejo iz svoje kože; oni mislijo in čutijo kot Židje in jedino zunanost kažejo tako, kakor da bi bili Nemci, Madjari, Italijani itd.

Žida spoznaš celó po jeziku zunanosti, po slogu in vseh govornih pomočkih, da je Žid; spoznaš ga pa še bolje ne le po glasu, ampak po vsem vedenju in kretanju, sosebnostno pa po čustvu in mišljenju, katero razkriva v moralnem, pravnem in drugih važnih pogledih.

Nasprotno; Žid ne sprejemlje lastnostij drugih narodov, ampak skuša s svojo gibčnostjo vsiliti pojave lastne narodnosti drugim narodom. Žid vsiljuje svoje mišljenje in čustvovanje v literaturi, v umetnosti, v politiki in v vsem javnem življenju. Kjer dobi židovstvo vpliv na zunaj in v javnosti, pritisne povsod pečat svoje narodnosti izdelkom gospodarskim, duševnim v literaturi, umetnosti in politiki.

Nemški narod se pritožuje n. pr. dandanes, da so Židje požidili književnost in časopisje v širšem pomenu besede, potem umetnost, sosebnost v gledališčih, v godbi itd. S tem je povedano, da Žid se ne ponemči, poitalijanči in v obče potujči, ampak on potujči lastnosti in svojstva drugih narodov. Ravno to ne pomenja nič drugega, kakor raznarodovati najdraža svojstva posameznih narodov.

Slovani po takem nimajo povoda togovati, ako si Židje doslej ne prisvajajo v posebni meri slovanskih jezikov; naopak morajo želeti, da bi Židje vedno govorili in pisali v tujih jezikih, če tudi živé med Slovani. Na dalje morajo biti Slovani zadovoljni, da ni židovstvo

spravilo še v svojo oblast slovanske umetnosti, književnosti slovanskega prava itd. Vse to bi bilo nevarno nasproti svojstvu, katera sestavljajo slovansko narodnost.

Romani, Germani, čutijo, da se razlikuje njih moralni in pravni čut, kakor umetniški ukus od židovskega moralnega, pravnega in umetniškega mišljenja; Slovani pa čutijo to razliko v še večji meri, ker so si narodna svojstva z večine ohranili mnogo bolj nepokvarjena, nego Romani in Germani.

Romani, Germani in Slovani imajo jednotno mišljenje, katero koraka od misli do misli in združuje o vsaki stvari tudi estetiške bolj ali manj pravilne in prijetne celote. Vsled tega tudi pisava in slog odgovarja logičnim pravilom in estetičnemu ukusu. Židovsko mišljenje pa skaka in dela logične skoke, takó, da dokazuje črno, kar je postavljalo malo poprej za belo. Vsled tega je tudi slog, kakor da bi drobil slamo — in druge snovi; tropi in figure so zajedno na mnogo strani neestetični in ukusu Indoevropcejev zoperni. Vsled tega se kvari tudi jezik v literaturi in umetnosti, kjer gospoduje književnost in časopisje z židovske strani. Že te lastnosti židovstva bi morale odvrčati Slovane, da bi varovali svoj jezik, svojo književnost, svoje časopisje in svojo umetnost židovskega neposrednega ali posrednega vpliva.

Kar pa je narodno-politične važnosti, Slovani bi se motili, ako bi menili, da okrepi svojo narodnost s tem, da bi se Židje poslovali po šolah in po jeziku. Potujčiti se oni ne dajo; ako sprejemajo kak jezik, pa mišljenje in čustvovanje ostane židovsko.

In, kakor smo videli, niti jeziku se ne more Žid priučiti, kakor bi odgovarjalo romanskemu, germanskemu in slovanskemu slogu. Avstrijski Poljaki so torej na krivem potu, ko v najnovejši čas težé po tem, da bi popoljšali Žide potom šole. Poljščino utegnejo Židje na tak način pač popačiti; mišljenje in čustvovanje takisto: da bi pa Židje postali kedaj pravi Poljaki ali Slovani, tega ne doživi poljsko plemstvo, naj se še toliko dobrika židovskemu življu.

Slovanom je dalje previdnim biti v pogledu na obče gospodarstvo nasproti židovstvu. Židje niso ne poljedelci, ne rokodelci, obrtniki in v obče delavci v zmislu telesnega truda. Oni so trgovci ali prav za prav barantači z vsako vrsto blaga, gmotnega, duševnega in celó človeškega. Kot pravi nomadi in Ahasveri se od poljedelstva izključujejo že sami po sebi. Rokodelstvo in obrtnija, da bi to delo neposredno izvrševali sami, jim je pretežavno. Napiranje fizičnih močij je premučno za Žida in prinaša kot tako premalo dobička. Dobiček vidi Žid jedino v barantiji, in vse drugo mu je samo sredstvo za kramarstvo najrazličniših vrst. Po takem je takoj jasno, da Židje ne pokupujejo zemlje z namenom, da bi jo obdelovali, ampak jedino zaradi spekulacije. S spekulacijo si prisvajajo velika in plodovita zemljišča, da je potem prodajejo drago ali v celih kosih ali pa koščekih,

kakor najbolje nese! Gozde dajejo neusmiljeno posekavati, da ostajajo na istih mestih goljave in puščave na več rodov. Žid ne čuti nasledkov opustošenja in uničenja plodovitih tal, ker nima nikjer stalne domovine, torej se preseli, ako nima kak kraj nič več takega, kar bi mogel prisvojiti si na svoj dobiček. Židje pokupujejo rude pod zemljo ali mineralne vode in v obče podzemne vrednosti ter barantajo z njimi v zmislu samoprodaje. To občutijo narodi pri kupčiji s premogom, petrolejem itd. Tudi med Slovani, sosebno v Rusiji skušajo spraviti v svoje roke vsa podzemna bogastva ter takó spravljati narod v svojo zavisnost. Znano je tudi, kako monopolski barantajo Židje z žitom, vinom in drugimi pridelki; jednako snujejo takó imenovane kolobarje (Ringe) gledé na kupčijo z izdelki bakra, svinca itd. ter nakladajo s tem in po borzah narodom in državam najhujše davke. Poti, železnice in v obče komunikacije monopolizujejo, kjer morejo, kakor se jim je to posrečilo z nekaterimi železnimi dragami tudi v našem cesarstvu.

Spekulacija z denarjem, kovnimi ali papirnatimi vrednostmi je svojstvenina in dandanes z večine lastnina židovska. Z denarjem gospodujejo že nad narodi in državami. Barantajo pa tudi s politiko vsake vrste, in z vsem tem so postali denarni knezi, ki po svoje skušajo narekovati vojne in mir, na malem in na velikem.

Tu pa tam so menili državniki in prijatelji ljudstva in narodov, da bi se dali Židje sposobiti tudi za fizično delo; pa vse poskušnje za ta del so se ponesrečile. Židje barantajo in nomadizujejo že več nego 3000 let; to jim je v krvi in mesu, zato ostanejo jednaki poskusi tudi nadalje brezvspešni.

Na Ruskem bi radi zmanjšali prevelike odstotke bolj ali manj izšolanega židovskega življa; v ta namen bi radi zasnovali rokodelske šole za Žide, češ, takó bi se oprejali rokodelstva. Da, znani židovski misijonarski spekulanti bar. Hirsch je odločil več milijonov goldinarjev v namen, da bi se zasnovala židovske rokodelske in take šole po Galiciji ali po Rusiji. Ali že to, da prihaja ta namera od židovske strani, daje misliti, in je gotovo, da da rokodelske šole za Žide bi tudi ne bile nič drugega, kakor nova pot za židovsko spekulacijo. V Avstriji se zahteva sedaj vsled posebnega zakona tudi svedoštvo obrtnega usposobljenja; drugače ni možno biti na čelu različnim obrtom. Svedoštvo sposobnosti torej potrebujejo tudi Židje, in zato bi bile rokodelske šole dobre, ne da bi opravljali sami rokodelsko delo, ampak da bi toliko lažje in brez zakonitih zaprek postavljali se na čelo kot „rokodelski mojstri“.

V obče pa, tudi ko bi se poprijel kak Žid rokodelstva, bi bilo to samo za hip, da bi se potem pospel na vrh in na čelo obrtnim podjetjem. Kar koli se torej Žid nauči v vrsti del, za katera je treba fizičnega truda, zgodi se jedino z namenom, da takim potom spravi dotično delo v svojo oblast. Tako vidimo, da so n. pr. na

Dunaju Židje dosegli monopol v raznih rokodelstvih in obrtih, in delavci jim niso Židje, ampak Nemci in Slovani. Velika napaka bi torej bila, nadejati se, da z rokodelskimi šolami ali podobnimi pomočki bi Židje privadili se fizičnemu delu. Da, naravnost nevarni bi bili taki zavodi, ker bi židovstvo toliko lažje monopolizovalo celó najnižje in vse rokodelstvo tudi tam, kjer ni moglo še neposredno do njega. Zato je tudi navedena svota, ki jo ponuja bar. Hirsch za take šole, pravi danajski dar nasproti narodu, sredi katerega bi se porabil isti dar. Principijalno proč s tako ponudbo, s takim darom!

Kakor že omenjeno, Židje so tudi barantači v politiki od naroda do naroda, od stranke do stranke, od stanu do stanu in celó od države do države. Pri tem imajo Židje na prvem mestu svoje koristi pred očmi. V Parizu se je v ta namen leta 1860 zasnovovalo društvo „Alliance israélite universelle“, ki ima pod pretezo blagotvornosti zvezo z židovstvom v vseh državah in med vsemi narodi. V istem društvu torej vodijo židovsko politiko ter narekujejo, kako se je židovstvu ravnati v vsaki dobi nasproti vsaki državi, vsakemu narodu in stranki. Kot sredstva so židovstvu v ta namen novine, katere so povsod ali neposredno v židovskih rokah ali pa pod židovskim vplivom. Največe in najbolj razširjene novine so lastnina in delo židovskih rok. S tem je doseženo dvoje: nesporedni gmotni dobiček, ki se kaže v velikih odstotkih za židovske podjetnike in „žurnaliste“, potem pa posredni in obsežniši interes v pospeševanju židovstva. Ta mednarodna židovska zveza in politika dela za svoj lastni interes s tem, da ščuva narod proti narodu, državo proti državi, ljudovlado proti samovladi, stranko proti stranki v jednom in istem narodu in v jedni in isti državi. Jedno in isto židovsko glasilo hvali gledé na jedno državo samovlado a graja isto samovlado nasproti drugi državi, in povzdiguje nasproti tretji državi ljudovlado; v jedni državi proslavlja liberalizem in liberalno ministerstvo, graja in izpodkopuje pa v drugi državi isti liberalizem in državnike, odlične po pravem liberalizmu. Interes „Izraelitske obče zveze“ zahteva, da židovski časniki, pod istim poveljstvom, zagovarjajo v jedni državi isto državo, v tem ko jo izpodkopujejo drugod. Dà, jedni in isti dopisniki razpošiljajo o jednem in istem predmetu nasprotno izjave in „dokaze“. Židovski interesi vspevajo najbolje, ako se vzdržuje razpor in sovraštvo med državami, narodi, stanovi in strankami. V tem, da se ščuva skupina proti skupini, nimajo te ne časa, ne volje, da bi gledale na svoje gmotne dobičke, in te dobičke zaseza med tem in potem na svoj račun židovstvo.

Najočitniše vidimo to v Avstro-Ogerski, kjer povečuje židovsko časopisje nasprotje raznih interesov, ki jih imajo narodi, dežele, stanovi in stranke. Položenje je tako, da se najbolje izplača židovskim interesom, da židovsko časopisje ščuva druge narodnosti proti slovanskim narodom. Liberalnim Nemcem in Madjarom ugaja duva-

lizem; to obliko zagovarjajo židovske novine ter hujskajo zajedno proti Slovanom, ki hočejo močno, jednotno cesarstvo ter se vsled tega postavljajo proti duvalizmu. Liberalnim in nacijskonalnim Nemcem in Madjarom ugaja trozveza, sosebno pa zveza z Nemčijo; ergo ščuvalo Židje proti Rusiji in proti Slovanom, ki menijo, da bi bilo za naše cesarstvo bolje, ako bi bilo z Rusijo v prijateljskih razmerah. Ovajanje „s panslavizmom“ je sosebno zadnja leta donašalo največ dobička židovski politiki, ki je v službi gospodovalnih narodov in podkupljena od zunaj. Židovstvo pomaga Nemcem, Madjarom, Italijanom proti Slovanom, in krogi, ki so verovali v naslikani in izmišljeni „panslavizem“ po nasprotnih prikaznih in dejstvih sami prihajajo do nasprotnega preverjenja o tem „panslavizmu“. No, židovstvo ne bo nikdar v stiskah, da bi ne našlo novih potij in drugih „dokazov“, s katerimi se bo slikal slovanski kot nevaren živelj. To bo takó dolgo trajalo, dokler bo kaj dobička pri gospodovalnih narodih, ali pa dokler bi ne prišli Slovani sami na stopinjo, na kateri so sedaj liberalni Nemci in Madjari.

Madjari, Nemci, Italijani se poslužujejo židovstva kot sredstva za svoje narodno-politične namene proti Slovanom, in Židje se poslužujejo Nemcev, Madjarov, Italijanov in oziroma Poljakov za svoje dobičke; oboji so zadovoljni, ker vsak doseza, po čemur teži: Židje dosežajo svoj gmotni dobiček, navedeni narodi pa politične, narodne in od teh zavisne in združene dobičke. Vendar pa je plačilo, ki je dobé Židje, jako drago; kajti s svojim izpodkopavanjem uničujejo in kvarijo tudi dotičnim narodom moralno, pravno mišljenje in čuvstvovanje, književnost, časopisje in jezik, umetnost in javno, sosebno tudi socijalno življenje. Židom so vse te strani samo sredstvo za gmotno spekulacijo, v tem ko so narodom prave svetinje, najdražje blago. Židovstvo s svojim barantaškim duhom škoduje narodom, katerim služi v politiki, sosebno tudi s tem, da uničuje gospodarsko konkurencijo teh narodov z Židi. Ti namreč kvarijo pridelke in izdelke, rabijo nepoštena sredstva pri svoji barantiji; s tem širijo korupcijo v pridelkih, izdelkih in trgovini med pojedince dotičnih narodov, vsled česar spravljajo te narode ob dobro ime, takó da izgubljajo tla za kupčijo in gospodarsko občenje pri drugih narodih. Taka dejstva dokazujejo jasno dovolj, da vpliv židovski je nož z dvema ostrima robcema, katerih jeden reže v gmotno gospodarstvo, drugi pa v duševno življenje narodov.

Politični in politično-narodni dobički utegnejo biti zares znatni, ki se dosežejo s pomočjo židovstva; ali pomisliti je, da židovstvo pomaga samo tedaj, kedar je kak narod že sam dovolj krepak, ali kjer je v obče veliko dobička. Slovanom niso Židje pomagali niti v najhujših časih. Kaj so počenjali Židje, ko so se Bolgari in Srbi borili za svobodo? In kakó opisujejo še sedaj Črnogorce, pri katerih nimajo pobratí ničesar? Sedaj se Židje dobri-kajo Bolgarom in se bodo zopet tudi Srbom, ako bi na-

stopila zopet kaka naprednjaška vlada, katera bi dopuščala židovstvu zlata leta; Židje bi se dobrikali tudi Rusiji, ko bi ta podelila zakone ali ustavo, vsled katere bi mogli na vse strani izmozgavati deželo in narod. Torej Židje bi nikdar Slovanstvu na korist ne zagovarjali slovanskih narodov, držav in dežel. Slovanom je treba pomniti, da jim se je bilo in je boriti boriti brez židovstva in proti židovstvu, katero pomaga slovanskim nasprotnikom; ako opravijo Slovani svoj posel brez židovstva in proti židovstvu v največih potrebah in najhujših stiskah, ugreše toliko laže ta živelj pozneje. In to si je načelno zapomniti, toliko bolj, ko je znano, da Žid se vsiljuje ravno onim, kateri ne potrebujejo njegove pomoči.

Židovstvo je sredstvo, katero kazi in kvari, kjer deluje; Slovani sami imajo vzvišen pojem o sebi; mi torej trdimo: Ali so Slovani v resnici plemenito plemo, ali pa niso; ako so, ne potrebujejo neplemenitih sredstev v nobenem slučaju, najmanj tedaj, ko si že priboré potrebna uslovja za gmotni obstanek in vsestranski kulturni razvoj. Že zaradi plemenitosti slovanskega plemena je Slovanom zavračati načelno vsakatero sodelovanje židovstva; ono je Slované teptalo in jih še tepta gospodovalnim narodom na dobiček, naj ima zato stalno ali kakoršno si boji plačilo pri istih narodih! Židovstvo je zasekalo mnogo hudih ran slovanskim narodom; ono teh ran ne bo celilo, in ako se ozdravijo Slovani sami, ostanejo tudi toliko laže zdravi brez židovskega lekarstva, katero ni poznalo drugega, kakor sekanje za Slovanstvo.

Proč torej izmed Slovanov z židovskimi zdravniki vsakih vrst! Ako je res, da je Slovan bistre glavice in plemenitega srca, ne potrebuje ne židovskega znanstva, ne židovski prirejene umetnosti; ne potrebuje torej ne židovskih književnih, ne vsakovrstnih literarnih in publicističnih podjetij; ne potrebuje ne političkih, narodnih, liberalnih in socijalističnih agitatorjev iz srede židovstva; ne potrebuje ne šol, ne gledišč, v katerih bi imeli Židje glavno nalogo in vlogo: Slovan se pospenja z lastno močjo proti nasprotnikom in židovskim sopomočnikom; toliko laže ostane sam svoj in sebi zadosten gospod in gospodar brez židovstva. Pozdravljamo torej ne samo s človeškega, ampak se posebno še s slovanskega stališča modre ukrepe ruskih državniških mož, ki namerjajo omejevati židovsko gibanje slovanskemu poštenemu, plemenitemu, v potu obraza trudečemu se mužiku in narodu na korist; želimo, da bi židovski vpliv ne izpodkopal tal takim modrim možem, ter da bi oni delo nadeljevali na tej poti v blagor ruskega naroda in v zgled drugim narodom in državam. Slovanski mali narodi pa naj se po svojih močeh borijo proti židovstvu že od začetka in stalno naprej, da jim isto ne izpodkoplje tal, za katera so pred vekmi že prelivali kri njih predniki. Ako bi se posrečilo

židovstvu pokupiti veliko slovanskih zemljišč, bi se slovanski narod manjšal ali moral izseljevati z iste avtohtonne zemlje, in kar bi bila največa nevarnost, židovstvo bi utegnilo z isto zemljo napraviti zadnjo kupčijo: prodati jo v slučaju političkih preobratov onim državam, onim narodom, kateri po določenih programih težé in prežé po slovanskih zemljah. To nevarnost, ki bi se utegnila pripetiti, naj imajo Slovani v obče na mislih, se posebno pa oni slovanski deljatelji, ki so prešinjani sicer s plemenitimi idejami o svobodi, kateri pa ne računijo z resnico, da svoboda se deli jedino med enakovrstnimi, enakovrednimi, ne pa z onimi, ki to svobodo zlorabijo na škodo delivcev te svobode. Židovstvo porablja svobodo samo za sé; Slovanom je pa ni privoščilo še nikdar. Židovstvo in Slovanstvo se ne zlagata in združujeta: Slovanstvo je pred vsem poljedelsko in delavsko plemo, Židovstvo pa spekulacijsko, barantaško. Slovanstvo ima svoja stalna sela, Židovstvo je nomadsko; Slovanstvo ima svoje šege, svoje mišljenje in čustvovanje v svojih gorah in dolih, Židovstvo je brezdomovinsko in ne ume svetinj, nad katerimi čuje Slovan; Slovanstvo je po svojem moralnem in pravnem čustvu vstvarilo svojstven stroj v rodbini in v gospodarstvu, Židovstvo ne pozna takih zasnov ter jih ruši pri drugih narodih; Slovanstvo je vstvarilo klasične oblike v jeziku, je pokazalo tvorno estetiško moč v raznovrstni umetnosti in obrti; Židovstvo se ni pospelo v tem pogledu više, nego do zlatega teleta, s katerim se je že v stari zavezi zagrešalo proti svojemu Bogu; Slovanstvo ljubi pošteno delo, hodi ravne poti in nima ne časa, ne sposobnosti za ovinke in krive poti, kakor židovstvo: — s kratka, med Židovstvom in Slovanstvom je toliko bistvenih razlik, da bode Slovan srečen, ako ga nikdar ne bo osrečeval židovski blagoslov. Po takem mora biti Slovanom stalna zadača, da brezuslovno krčijo vpliv in moč Židovstva med seboj ter mu zabranjujejo pot v svojo sredo kolikor le možno.

Antisemiti drugih narodov, se posebno avstrijskih Nemcev se niso hoteli združiti s Slovani za jedno in isto brambo proti Židovstvu; naopak, oni združujejo tudi nasprotstvo proti Slovanstvu. Nemški antisemiti so zajedno nemški nacijonanci in kot taki postavljajo Žide in Slované v jednako vrsto. To je obžalovati, ker je krivično, ali Slovani ne morejo vsiliti popravka v zmešnjavo pojmov slovanskih nasprotnikov. Slovanom torej ne ostaje drugega, kakor braniti se agresivnih nasprotnikov in njih židovskih pomočnikov. Slovanska bramba bi ostala nepopolna, ako bi poštevala narodne nasprotnike brez njih židovskih pomočnikov: bramba se mora zasnovati in utrditi tudi proti pomočnim četam, proti Židovstvu.

Bismarck o zunanji politiki.

Odkar je odstopil Bismarck, potujejo namesto diplomatov publicisti raznih držav in narodov v njegovo zavetišče, v Friedrichsrue, da bi zvedeli njegovo sedanje mnenje v raznih važnih vprašanjih. Nekaterim krogom na Nemškem pa niso všeč izjave, ki jih izraža Bismarck nasproti takim potnikom, kateri se podvizajo po svojih listih priobčevati misli in pogovore z bivšim kancelarjem. Bismarck pa je gledé na razodeto nejevoljo ponovil svoje stališče, namreč, da on deluje tudi kot neradovoljen zasebnik nepremično v interesu nemške države, nemškega naroda, in da bi mu morali biti zato še posebe hvaležni. Mi z naše strani menimo, da ravno ta izjava Bismarckova spada med najresničnejše in odkritosrčnejše, kar koli jih je kedaj izjavil knez Bismarck. On je še sedaj v svojih zasebnih izjavah, rekli bi, prvi velikonemški patrijot, in da vse te izjave nasproti publicistom nimajo drugega namena, kakor služiti interesom države, katero je on zasnoval in utrdil. Njegove izjave so še sedaj samo sredstvo za namen, to je, stvari napeljavati takó, da bi koristile na prvem mestu in samo Nemčiji. S tega stališča je on varal kot diplomat evropsko diplomacijo, kedar se mu je zdelo potrebno, in s tega stališča vodi on javno mnenje tudi sedaj na korist Velikonemčije. Komur torej ni znan tir, v kateri je spravil Bismarck velikonemško politiko ne samo za kratko dobo, ampak za generacije in dolgo bodočnost, ta se dá torej zavesti po raznih izjavah, katere izraža Bismarck za različne namene na poti glavnega cilja. Kdor pa pozna ta cilj, temu je pač vse jedno, naj so Bismarckove izjave prijazne tej ali oni državi, temu ali onemu narodu: tak samo občuduje Bismarckov duh, ki takó modro zna sukatati javno mnenje za vsako priliko.

Avgusta meseca odpotuje cesar Viljem II. v Rusijo. Ali ni naravno z Bismarckovega patrijotičnega stališča, da hoče on cesarju Viljemu pripraviti prijazno mnenje o velikonemški politiki v Rusiji? Ali ne zaziba lahko on ruske publiciste v prijazne sanje? Ali se mu to ne posreči najlaže, ako potisne takó rekoč v ozadje za hip kako zaveznico, da bi toliko laže pridobil verujoče, recimo, lehkoverne publicistične dušice v Rusiji na korist Velikonemčiji? S tega stališča poštujemo najnovejšo izjavo v „Hamburger Nachrichten“, o katerih menijo, da jih je ali sam napisal ali pa navdahnul. Navedeni list je znan kot sedanje Bismarckovo glasilo še posebe.

Ker se dotikajo te izjave tudi Asstrije, in ker pristaja velikonemške politike v Avstriji ne vedó, kaj bi počeli nasproti tem izjavam ter bi jih najrajši zamolčali, vredno je, da se seznanimo tudi mi z njih jedrom. Pristavljamo, da je glavno nemško židovsko glasilo na Dunaju dolgo molčalo o teh izjavah, in da jim daje glavni madjarsko-židovski list posebna pojasnila.

„H. N.“ začenjajo s tem, da sedaj ni na zunaj nobene nove točke, ki bi bila pomenljiva. Kar se dostaje Tunisa, ni se treba bati Italiji ničesar od Francije, dokler je prva v trozvezi in utegne pričakovati pomorske pomoči od Anglije. Tudi bolgarsko vprašanje ne more vznemirjevati Evrope. Ko bi odstopil Koburžan, bi se dosegel status, quo ante, in izvolil bi se kak knez, katerega pripoznati bi ne nasprotovala niti Rusija. Takó bi se utrdil le mir; homatiye bi nastale samo tedaj, ko bi se Turčija dala zavesti od Stambulovcev in nasprotnikov Rusije, ki delajo na skrivnem proti Rusiji. Gledati je torej, da se ne prelomi Berolinska pogodba, in ne dobi Rusija svobodnih rok na Balkanu. Zato da je bilo in je čuvati, da se ne zagreši proti Berolinski pogodbi. Tudi v Nemčiji da delajo proti miru oni, ki spodbujajo in podpirajo Stambulovce. „Ako ima trozveza namen, Rusijo zavračati od napadov na Avstrijo, je pač zadača prve velevladi, Nemčije v trozvezi med Avstrijo in Rusijo posredovati vedno v zmislu miru. Da se more to zgoditi vspešno, mora Nemčija sama gojiti dobra in prijazna odnošenja k Rusiji; Nemčije bi niti za jedno besedo ne poslušali v Petrogradu, ako bi se vedla sovražno nasproti Rusiji. Kdor skuša motiti dobra odnošenja med Rusijo in Nemčijo, škoduje torej ravno onemu interesu trozveze, kateri varovati je dolžnost specijalno Nemčije. Nemški nepremišljeni fanatični novinarski nasprotniki, Rusije naj bi zajedno pomislili, da, ko bi se spolnila njih želja in bi se torej odločila Nemčija, boriti se za avstrijske interese na Balkanu nasproti Rusiji, bi nemško cesarstvo takoj ponižalo se s stopinje vodeče vlasti trozveze do stopinje vojene vlasti, in sicer vojene od Avstrije. V istem trenutku, ko bi se skrižala Nemčija z Rusijo Avstriji na ljubo, bi postala zavisna od Avstrije. Vsak patrijot mora hoteti, da se naša domovina obvaruje take ozode. Takoj ko bi se udala Nemčija samo enkrat v to, opravljati avstrijsko službo proti Rusiji, skrbela bi avstrijska diplomacija zato, da bi ji morali biti vedno na razpolaganje. Z Rusijo bi bili navskriž in navezani samo na Avstrijo, v tem ko imamo sedaj, razun zveznega slučaja, popolno svobodo akcije in smo zaradi tega, kakor tudi zaradi naše vojaške sile vodeča vlast trozveze.“ Rusija mora sedaj v lastnem interesu živeti z Nemčijo v dobrih odnošajih, torej ne se sme poslabšati teh razmer z zahtevami, ki bi bile Nemčiji neprijetne; ko bi se pa Nemčija sprla z Rusijo, bi poslednja videla, da je Nemčija navezana jedino na Avstrijo; spremenila bi vsled tega Rusija svojo politiko, kakor bi ne ne ugajalo Nemčiji, in bi se z Avstrijo mogla sporazumeti celó brez Nemčije. Kakó bi se vedla potem Italija, bilo bi zavisno bolj od Anglije ali Francije. S kratka,

diplomatiško-vojaška škoda razprta Nemčije z Rusijo bi bila eminentna, in bi niti videti ne bilo, do kam bi segala taka škoda.

To samo že bi moralo krotiti nemško časopisje v napadanju Rusije. Hujskanje proti Rusiji ne poboljša položaja baltičkih Nemcev, pa tudi carja ne pridobi za spremembo notranjega stanja v Rusiji. Osoda princa Ferdinanda Koburžana in Bolgarske ni za nas vredna niti jednega strela; pomen ima jedino za Avstrijo. Pokazali smo, da bi škodovali lastnemu našemu interesu, ko bi zastopali avstrijsko politiko nasproti Rusiji. Kdor torej v Nemčiji hujska proti Rusiji, škoduje naravnost nemškim interesom.

Koliko je objektivne resnice v navedenih izjavah, naj presojujejo poklicani diplomati. Kar se dostaja pa tega, da Bolgarija ni vredna niti jednega strela od ve-

likonemške strani, razumevajo Velikonemci že zdavna v posebnem zmislu. Bismarck je znal druge oprezati za velikonemške interese, in dokler je takih, ki delajo namesto Velikonemčije za njegove interese, ne potrebuje ista država, da bi se vprezala sama za isto delo. Stvar je jasna za vsak konkreten slučaj. Samo politični začelniki ne razumejo stavkov, kakoršne ponavlja z drugimi besedami knez Bismarck. Madjarskim politikom in nemški levičarski stranki v Avstriji ni všeč, da se Bismarck včasih tudi zareče, če tudi morda nalašč. Ako je ob tej priliki govoril Bismarck odkritosrčno, je pač očitno, da madjarske in nemško-liberalne novine avstro-ogerske ne zagovarjajo patrijotične politike, ko pišejo ravno takó, kakor ugaja po Bismarckovih izjavah velikonemškim interesom.

Pro Patria.

Pro Patria, italijansko šolsko društvo, je ministerstvo notranjih del razpustilo z odredbo z dne 10. julija t. l. št. 2897/M. I. Ta odredba se glasi: Nepolitično društvo „Pro Patria“, katero razširja delovanje svoje po svojih podružnicah po Tirolskem, Primorskem in v Dalmaciji, je pri svojem občnem zboru v Tridentu, dne 29. junija t. l. na predlog člana dr. Karola Dordija jednoglasno in pri občnem odobravanju sklenilo, da se izrečejo soglasje in najsrčnejše čestitke Rimskemu društvu „Dante Allighieri“, kakor tudi njegovemu predsedniku Bonghiju.

Ker je notorično, da postopa Rimsko društvo „Dante Allighieri“ avstro-ogerski monarhiji nasprotno in ker se dá posneti iz raznih javnih pojavov — kateri se morejo pozvati iz italijanskih listov — da so napor tega društva naperjeni direktno proti avstrijskemu državnemu interesu, je torej društvo „Pro Patria“ po svojem gori omenjenem sklepu pokazalo, da goji poleg šolskih smotrov, označenih v pravilih, tudi druge in sicer politiške tendencije, katere so mogle celó zadevati ob določbe kazenskega zakonika.

Taka nelojalna in nepatrijotična tendencija društva „Pro Patria“ pojavila se je tudi s tem, da je odbor, ki se je ustanovil ob priliki občnega zbora društva „Pro Patria“ v Tridentu, in kateremu je predsednik podružnice v Tridentu, odvetnik dr. Karol Dordi, rajši opustil naprošeno in dovoljeno okrašenje mesta z zastavami, nego da bi bil ugodil zahtevi policijskega komisarijata, da se mora na odličnem mestu izobesiti tudi zastava v avstrijskih državnih barvah.

Z ozirom na te odnošaje je spoznalo ministerstvo za notranje posle na podstavi §. 24. zakona z dne 25. novembra 1867 drž. zak. zaukazati razpuščenje društva „Pro Patria“.

Vsled te naredbe je prenehalo delovanje tudi raznih

podružnic, katere so bile v velikem številu razstavljene tudi po primorskih deželah tam, kjer bivajo Slovani v večji ali manjši bližini z Lahi in Italijani.

Vsled razpusta je nastalo mnogo govorjenja, vpitja in pisanja po novinah. Italijanski listi kažejo nejevoljo; nekateri obžalujejo neprevidnost načelnikov društva „Pro Patria“, češ, da so skrbeli bolj za osebno čast, nego pa za stvar. Jeden list, ki izhaja v Rimu, je obžaloval, da se je ustanovilo društvo „Dante Allighieri“, češ, da ono je zavedlo načelnike „Pro Patria“.

V obče pa trdé ital. listi, da se godi krivica društvu „Pro Patria“, češ, da društvo „Dante Allighieri“ je nedolžno in lojalno, ona da podpira samo šolske svrhe avstrijskih Italijanov, jednako. kakor dela to brez zapreke velikonemški „Allgemeiner Schulverein“ v Berlinu. Nemški zunanji in avstrijski liberalni listi pa zavračajo to analogijo, z razlogom, kakor da bi bil velikonemški „Schulverein“ popolnoma lojalna nasproti Avstro-Ogerski. Ta logika pa ne gre Slovanom v glavo. „Nar. Listy“ opozarjajo na to, da pri društvu „Dante Allighieri“ je tudi naučni italijanski minister, iz tega da je sklepati, koliko veljajo ital. trditve o lojalnosti. Na Italijanskem hočejo isto in druga društva demonstrirati proti Avstro-Ogerski. Nemški liberalni listi v Avstriji podpirajo Italijane tudi ob tej priliki, ponatiskujejo jeremijade in jalove izgovore italijanske. V Nemčiji ste „National-Ztg.“ in „Kölnische Ztg.“ tako predrzni, da hočete avstrijskemu ministerstvu dajati lekcije, češ, da trozveza in sosebno zveza z Nemčijo zahteva, da bi ne bilo ministerstvo razpustilo društva „Pro Patria“. Praška „Politik“ ponatiskuje te predrzne izjave in se nadeja, da avstrijska vlada zavrne primerno take lekcije.

Italijanski listi so razkrili ob tej priliki zopet, kakó nizko in podlo je njih mišljenje in moralno čustvovanje.

Lažejo, kakor da bi se jim bilo braniti proti slovanskim navalom, zajedno postavljajo skromno društvice „sv. Cirila in Metoda“ v jedno vrsto s „Pro Patria“, dà, obrekujejo to društvice najpohlevnišega defenzivnega značaja kot izdajalsko, panslavistično, izpodkopujočo državo, dobivajoče rusko podporo itd. itd. Še celó uradna Tržaška „Adrija“ zavrača to perfidno preobračanje dejstev.

V tem ko zagovarja prvo židovsko glasilo v Avstriji društvo „Pro Patria“, pripetila se je temu listu nesreča, da je ponatisnil iz Rima poslano mu pismo Goriškega Laha, ki konstatuje, da je „Pro Patria“ zasnovala že več šol po slovenskih vaseh. Samo s tem je dokazano, da ima „Slov. Nar.“ prav, ko trdi, da „Pro Patria“ lovi otroke slovenskih roditeljev, da bi jih vzgojila v renegate, v prave „slovenske janičarje“. „Pro Patria“ je imela take namene, kakor zunanji „Allg. Schulverein“, kateri še te dni vabi na svoj občni zbor svoje člane z besedami, da je treba nemštvo ne samo ohraniti ampak tudi zopet pridobiti nemštvu, kar je bilo nekdaj nemško. Ker Slovani niso nikdar nemčili, pač pa bili ponemčeni, je tu pomen besede „nemški“ vzet v pomenu političkem; s tem hočejo ponemčiti, kar koli je bilo kedaj, morda tudi samo zahipno pod nemško političko oblastjo, recimo v obsegu dežel nekdanjega rimskega cesarstva nemške nacije. Italijanski listi opisujejo svoje položanje tako, kakor da bi ne uživali nikakih narodnih prav v naši državi, z druge strani pa prikrivajo faktum, da primorski Slovani nimajo niti jednega srednješolskega zavoda, kljubu temu da so v veliki večini na Primorskem; zamolčujejo, da se pred porotniki vrše

obravnave v ital. jeziku tudi za slovenske obtožence, da so tukaj še vedno tolmači, itd. Pa velikanske podlosti ni možno ob kratkem opisati. „Naša Sloga“ ima pravo, trdeč, da vsled tega razpusta ne bo za Slovane na Primorskem nikakor boljše; „Edinost“ jednako prav trdi, da razpust se ni izvršil Slovanom na korist.

To trditev potrjujemo z najnovejšim dejstvom, da se je ustanovila v Pulju do cela nemška gimnazija, kakor da bi v Istri ne bilo večine slovanskega prebivalstva. „Obzor“ poudarja, da razpuščenje takih društev ne pomaga nič; treba je spremeniti sistem, ta je napačen. „Nar. Listy“ stavljajo vspored avstrijski nemški „Schulverein“ s „Pro Patria“; torej, da je treba razpustiti tudi nemško društvo. No, slovanski listi se vedno bolj zavedajo in varujejo — optimizma. Razpust društva „Pro Patria“ je po svoje potrdil dokaze o tem, kake zagovornike ima naša država kot zaveznica sosednih držav, a tudi, kak patrijotizem razodevajo nemški liberalni listi, ki hočejo pomagati svojim vodjam, da bi prišli po vsej sili na ministerske stole v tostranski polovici. No, stvar je prevažna, da bi je prilično ne ogledali tudi z druge strani. Slovanom pa ne ostaje drugega, kakor braniti se ustavnim potom z lastno močjo; a slovanskim poslanecem se vsiljuje dolžnost, da zaresno spregovoré o družtvih, ki delujejo proti državi direktno, indirektno pa s tem, da spodkopujejo in uničujejo slovanski živelj, ki je bil in je nepremično zvest dinastiji in državi. Sneti je krinko z obraza onemu liberalizmu, ki se vedno baha s svojim patrijotizmom!

Kongres miru.

„Mednarodni kongres v pospeševanje svetovnega miru“, katerega so se udeležili zastopniki iz Anglije, Amerike, Francije, Nemčije itd., je zboroval sredi t. m. v Londonu. Spominjali so se kongresa držav Severne Amerike, na katerem so sklenili pogodbo razsodnega sodišča, vsled katere ne bo možna več vojna med njimi. Sklenila se je tudi naslednja resolucija: „Kongres je mnenja, da bratstvo ljudi obseza kot neizogibno posledico bratstvo narodov, v katerem so interesi vseh pripoznani kot identiški. Kongres je preverjen, da pravo podstavo trajnemu miru dobé narodi v porabi tega načela v vseh svojih medsebojnih odnosih.“ Posvetovali so se nadalje: „O določbi naroda o proglašenju vojske“; „O odnošajih civilizovanih držav k slabejim pasmam“ itd.

Predlagali so ustanoviti mednarodni list, v katerem bi se podajali objektivni opisi o zunanjih razmerah, da bi ne nastajala nedorazumenja. Jeden predlog se je glasil, da bi se izročila prošnja nemškemu cesarju, naj bi storil prvi korak za obče razoroženje, ker je zato obča potreba, da se na to stran reši socialno vprašanje

in zabrani pogin. Sklenila se je tudi resolucija, naj bi se ustanovila nacionalna sodišča, ki bi preiskovala vzroke, da se napové v kakem slučaju vojska ali ne. Sklenilo se je tudi, naj bi se izdelal narodopravni kodeks in nevtralizovale male države od strani velikih držav. Kongres je zajedno napravil načrt adrese, katera se izroči poglavarjem civilizovanih držav; v tem načrtu se poudarja potreba evropskega razsodnega sodišča. No, kongres za tako sodišče se je 22. t. m. posebe sešel v Londonu. Sklepi takih shodov ostanejo bolj ali manj „pia desideria“; ali mnogo vendar utegnejo pospeševati pomirjevanje brez vojsk. Mi smo navedene kongrese omenili zategadel, ker poudarjajo povsod narode na prvem mestu, ne pa držav, ter dajejo odločilno veljavo narodom kot takim, katere poštevajo per analogiam ravno takó za soverenske, kot pojedine osebe v „bratstvu ljudij ali človeštva“. Kongres miru razglša, da nacije imajo identiške interese v svojih medsebojnih odnošajih. Mi dodajemo, da identiški interesi bi se morali pripoznavati in spoštovati vsaj med narodi jed-

nega in istega pasma, torej n. pr. med ariškimi narodi. Kakó pa delajo razne stranke in razni narodi med Germani, Romani in Slovani in se posebno Germani in Romani nasproti Slovanom? Kjer je več narodov v jedni in isti državi, ni možno, da bi napovedovali formalno vojsko; taki narodi bi imeli že danes poslušati glas kongresov miru, kateri razglašajo interese raznih narodov kot identične. Ta glas naj bi se razlegal po ušesih gospodovalnih strank posebno v Avstro-Ogerski, kjer te stranke prezirajo identične narodne interese slovanskih narodnostij. Na kongresu miru je izrazil nek avstrijski odposlanec (Kozlovski) nejevoljo zastran preganjanja Židov. Ta delegat je pozabil pri tem samo jedno, namreč izraziti še večjo nejevoljo zastran hujskanja ravno od židovske strani proti Slovanom posebe in hujskanja narodov in držav proti narodom in državam v obče.

Kar se dostaja tega, da bi se nevtralizovale male države, pač ne doseže noben kongres, dokler ne določijo časa, kedaj naj bi se to zgodilo. Ako hrepeni kaka velika država po kaki majhni državi: ali se bo udala za nevtralizovanje? In ako se je kaki državi posrečilo že spraviti pod svojo oblast razne države, ali je pričakovati, da si zavežejo druge države roke? Nasveti o evropskem razsodnem sodišču se bodo uvaževali pa še le tedaj, kedaj se pripoznajo določni principi, po katerih bi se sestavljale države. Sedaj pa se večajo države po principih splošne brambе, gmotnih interesov, narodnega okroženja itd. Torej gospoduje samovolja in moč; kakó naj bi razsojevala sodišča v pogledu na tako stanje del in razmer?

Odnosaji Tržaških Slovanov.

(Konec.)

V najkritičnejši čas, ko je irredenta ponosno vzdizala svojo glavo, ko je de Pretisu nedostalo tal pod nogami ter ga je presv. cesar rešil iz neugodnega položaja; nastopil je namestniški stol drug možak, rodú tudi italijanskega, kakor trdé, dober uradnik in morda državnik: vitez Rinaldini.

Že začetkom začel je miriti. Priporočal je ob prvem začetku svojega namestnikovanja spravo in sporazumljenje; jel se je v ta namon celó bližati najhujši stranki ter sklepati kompromis. Istega je v istini oživil; kompromis je postal živo telo.

A pri vsem svojem kovanju in dogovarjanju pozabil je nekaj, cesar bi ne smel zabiti kot zvedenec avstrijskih ustavnih zakonov. Tretjine tukajšnjih prebivalcev, 40.000 Slovanov, je g. namestnik popolnoma pozabil! Kakšen sad prinaša njegov sin — kompromis zmernih liberalcev s progressivimi radikali — kaže nam že druga seja po njem osnovanega mestnega zbora, v katerej se je obravnavala zadeva gledé prepovedi c. kr. namestništva, da se prenese v Trst pepel brezversko-židovskega pesnika Revere. Zadeva se je opisala jako umestno v tukajšnji „Edinosti“.

Koliko hrupa in brezpotrebne krika za tako neznamno osebo! Ali ne! Tu ni šlo za osebo, ampak za princip — vpirati se vladi, kjer je le možno, ter uprizorjati protiavtstrijske demonstracije! Tudi o tej priliki se je pokazalo, kakošne „prijatelje“ ima slavna vlada v Trstu, in kak „ridiculus mus“ je pač oni nesrečni kompromis — Rinaldinijev prvi politički neuspeh.

S tem smo zadosti pojasnili sedanje stališče v Trstu.

Kaj si moramo mi Slovenci pričakovati od tako odločno — upornega deželne zbora? Če se nam v oko-

lici dovoli 12 poslancev, in bi vsi bili dobri Slovani, proti skrajnej strastnosti progressove stranke bi ne opravili ničesar.

Volilni red, Tržaški mestni statut, cikanje deželne vlade in nespravljlive in intransigentne misli nasprotne nam stranke zanikajo Slovanom vsako pravico do omikanja in napredovanja v lastni narodni stvari. Tudi ko bi se ista slavna vlada tako odločila kedaj zato, da bi 40.000 Tržaškim Slovanom bila milejša in pravičnejša, spoznavši v njih jedine zanesljive zastopnike avstrijskega mišljenja na obalah Adrije, celó tedaj bi se ne mogel izvesti pri nas znani člen o narodni ravnopravnosti. Deželni zbor v Trstu ima prevelika prava v narodnem pogledu. Ako tudi bi tu prodrli zvesti in lojalni Avstrijci, konservativci, o ravnopravnosti s Slovani tudi ti nočejo vedeti ničesar; tudi pod njih vlado bi bil Tržaški Slovan le „teptana raja“.

Uprav iz tega razloga je našim državnim in deželnim poslancem silno priporočati, da se postavijo na pot narodne avtonomije ter odločno pobijajo deželno avtonomijo, ki že dandanes toliko škode donáša slovenski stvari. Na bodočem nameravanem shodu slovenskih poslancev v Ljubljani bilo bi pač želeto, da se temeljito prouči ta misel ter vzame kot glavna točka v splošen narodni program, katerega se bodo v prihodnje držali vsi slovenski poslanci.

Oblast deželnih zborov je očito preobsežna; dokler ista traje, se mi Tržaški in istrski Slovenci ne nadejamo boljših časov. Preveč smo razkosani in razdejani; nasprotniki nam tem laže trgajo s telesa bodre sinove. Treba je pomoči, in to dobimo le v narodni avtonomiji.

Navzlic pritisku nasprotnikov, vsakovrstnih tudi nesramnih sredstev, koje rabijo Lahji v pokončevanje slo-

vanskega življa, vendar slovenska stvar v Trstu in okolici polagoma sicer, a vendar krepko napreduje.

Toliko v mestu kakor v okolici delujejo prav uspešno razna kulturna, pevska in gospodarska društva. Lepo število štejemo jih v mestu, namreč: Čitalnico, Delavsko podp. društvo, Delavsko bralno in podp. društvo, politično društvo „Edinost“, telovadno društvo „Sokol“ itd. V okolici pa imamo nekaj pevskih društev, katera imajo prav močne pevske zборе, razna gospodarska in konsumna društva in dve podružnici sv. Cirila in Metoda.

Osobito pohvalno nam je imenovati pevska društva, katera pripomorejo mnogo, da se slovenska zavest čim dalje širi in napreduje. Ista prirejajo v ta namen veselice in gojijo lepo cerkveno petje. Izmed teh društev so „Adrija“, „Vesela“ in „Zarja“ nastopile celó pri skupnem koncertu v glavnem gledišču v mestu.

Veselice, katere se prirejajo v domačem krogu so prav obilno obiskovane. Jednake domače zabave so za prospeh narodne stvari velike važnosti, radi česar mi prav gorko priporočamo dotičnim društvom, da jih prirejajo večkrat. Priporočati bi bilo tem društvom tudi, da izvedejo med seboj ne k a k o z v e z o, kakoršna je že med društvu drugod po Slovenskem. Izvršila naj bi se ta zveza v zmislu določenih pravil. Vsako društvo naj bi pri zvezi imelo svoje zastopnike, izbrane iz svoje srede. Jednaka zveza bi brez dvobe najbolj pospeševala vzajemnost in bratstvo.

Želeti bi tudi bilo, da bi ista društva skrbela bolje za duševno vzgojo svojih udov, prirejajoč ne le veselice in besede, ampak tudi razna predavanja, in v prve vrsti skrbeč za osnovo ljudskih knjižnic, koje bi gotovo naj-uspešnejše širile omiko in narodno zavest med preprostim narodom. Tako bi nadomeščala nekdanje čitalnice, kojih sedaj živo pogrešamo. —

Rodoljubom je tu odprto obširno polje za delovanje. Treba le nekoliko več požrtvovalnosti in trudoljubnosti. Sosebno častiti duhovščini, ki je med narodom priljubljena, priporočali bi snovanje ljudskih knjižnic, katere bi izvestno donašale obilnega sadu.

Uprav narodna duhovščina v tem pogledu lahko mnogo koristi narodnej stvari in s tem tudi svojemu plemenitemu smotru: katoliškej veri. Ljudstvo duhovnike

rado posluša; čeprav živimo blizu mesta, ki v moralnem obziru mnogo škodi našemu ljudstvu, vendar hudobija Lahonov ni še ostrupila src našega vernega življa.

Z italijanstvom izvestno širi se pa tudi verska mlačnost in popačenost; posledic tega se ognemo samo tedaj, ako širimo slovensko narodno zavest in učimo narod ljubiti svoj jezik in držati se starodavnih običajev in šeg; k temu je prištevati tudi podedovano katoliško vero.

Lahonska gospóda na magistratu dolži našo duhovščino, da je panslavistiška ter da vzbuja v narodu nacionalne ideje. Čudna je pač ta obdolžitev!

Slovanski duhovnik sprejel je celo v svetišče božje jezik slovanski ter ga tu varoval hudobnih napadov; kedar je bil naš mili jezik proganjan in izključen iz vseh privatnih uradov, slovanski duhovnik ga je gojil v cerkvi. Zakaj bi pač sedaj zaničeval in zatiral oni jezik, čegar imenitnost so spoznali rimski papeži, uvrstivši ga med obredne jezike, kakor latinski, grški in druge. Staroslovensko bogoslužje razširjeno je bilo pred stoletji po naših krajih, dandanes se pa v slovenskem jeziku še vedno propoveduje in časti Boga.

Duhovnik pridiguje z lece in izpred oltarja vernemu ljudstvu ne samo ljubezen do Najvišega, ampak tudi ljubezen do domovine, kajti i ta ljubezen je sveta. V zasebnem življenju pa bodi mu zgled in spodbujaj ga k ljubezni do svojega rodu. —

Poje sicer slavni italijanski pesnik Dante, rekoč:

Guarnaro che Italia climdee i suoi termini bagna . . . a Istra in vsa Primorska je gledé lege in prebivalstva eminentno slovanska. Najboljši politiki so spoznali, da usoda Primorske je zavisna zgolj od Slovanov, La Marmora, Mazzini itd. Zadaži izrecno trdi, da „Italijani preko Soče nimajo opraviti ničesar.“

Položaj naš ni brezupen, ampak nadejati se nam je boljše bodočnosti. V dosego zadnje pa moramo skupno in složno delovati, posvetni in duhovni. Nam pač naj bolj velja pesnikov rek:

Ne samo to, kar velevala mu stan,

Kar more, to mož je storiti dolžan!

In zmaga bode naša!

Levin.

Moj dobri prijatelj.

Očrk iz ruskega življenja, spisal Roščin.

(Konec.)

Prišla je spomlad in Nikolaj Antonovič je oral in branil s svojim starim konjem. V ta prekrasni čas, ko se priroda vzbuja iz poluletnega spanja in zatrepče k novej žizni, prazdnoval se je v rodnem selu Vere Isidorovne prestolni praznik (žegnanje), in ona je bila jako vesela, da je mogla od moža zahtevati, da jutri se po-

peljeta k otcu, kjer bode ti gotovo tudi te dve sestri s možema. Čuvstva, ki je vleklo hčer k roditeljem, Nikolaj Antonovič ni mogel ne uvažati in soglasil se je takoj peljati se k tastu.

Prekrasno je bilo jutro, ko je stari konj na težkem vozu vlekkel od derevnje k selu dva soproga. Iz sela sli-

šal se je veseli trezvón (klenkanje); nad glavo potnikov, visoko v vzduhu, žvrgolel je škrjanec svojo zahvalno pesem vsedobremu Tvorcu; po krajih ceste pa so šumele prve buče, katerim je v globokej oktavi, kakor soborni protodijakon, vtoril pestri, mahnati čmrlj. Nikjer ni žive duše; gotovo so ljudje že v selu, kjer pred cerkvijo, v prijetnih razgovorih, čakajo, kedaj ponomár udari v veliki, dvestopudovi zvon, da se vsipljo v cerkev. Čudne misli lovile so druga drugo v glavi Nikolaja Antonoviča. Radostna priroda, ki je dihala okrog njega, sladostna pesem škrjanca pod sinjim nebom in zlivajoči se v jedno celo veseli šum okolo njega, kateri je spremljala sveža dišava prvih evetlic, — vse to je zastavljalo (sililo) Nikolaja Antonoviča razmišljavati, kako prekrasna je priroda, in kako dober more biti On, ki je človeka postavil gospodarjem nad vsem tem divnim stvarjenjem. Prepričan je bil mladi mož, da največi dar, ki nam ga je mogel podeliti Tvorec, je življenje, ki nam daje možnost naslajevati se vsemi drugimi darovi bezkonečno dobrega Otca nas vseh. In sklenil je, upotrebiti vse sile svojega razuma, da bi mogel v polnej meri uživati ta največi dar božji, kateri mu greni nesrečni značaj — njega žene. Vera ga uči, da mož mora ljubiti svojo ženo kot svoje lastno telo. Ako je njemu v delež pala ženska, ki je drugega značaja, kot on, in katere um je zložen drugače, kakor njegov um, vendar ima ona gotovo zadatko dobrega srca, kar dokazuje že nje želja, videti svoje roditelje v tak dan, ko se veseli v selu vse, od mala do velika. Ako so ti zadatki dobrote srdečne v trdjej lupini, to je njega zadača, razbiti to lupino, da se pokaže jedro. Prirodna dobrota in bistri razum zahtevala sta od Nikolaja Antonoviča, jemati v poštev obstanovko, v katerej je rasla njegova žena in pomisliti, da v drugih okoliščinah bila bi ona popolnoma drugačna. Kar pa je bilo očitno: žena njegova bila mu je verna in v tem odnošenju brez nedostatka. K česti mojega prijatelja bodi povedano, da je on, prosti mužik, k ženskam zelo snishoditeljen in ima navado govoriti, da kar se tiče npravstvenosti, stojé ženske više, čim mnogi možki, ki tako radi mečejo kamenje na bezzasčitni spol javno, da bi s tem odvrnuli oči od tistega, kar delajo v tajni. Ni skoro ženske, ki bi se branila stopiti v zakon, dočim mnogo možkih samski stan smatra za mnogo udobnej in prijetnej, nego zakonsko življenje. Le najivni mladenič more verjeti, da se to dela radi nenaklonosti k ženskemu spolu. K predmetu, katerega ne poznamo ali katerega nam treba ni, moremo biti le ravnodušni, hladni; ako pa ta predmet slepo sovražimo in blatimo, dokazuje le, da smo mu nekdaj bili jako, jako blizki. To je aksijoma, vidna vsakemu, kdor je sposoben videti dalje, čim konec svojega nosa. Ako pa nas k slepej vraždi ne podbuja nekdanja blizost predmeta k nam, podbuja nas k temu sedanja daljnost. Izvestno je, kako se je lisica zaletavala v vrh h grozdu, katerega nikakor ni mogla doseči.

Nikolaj Antonovič, dasi preprost človek, gledal je na svojo ženo z očmi dobrega, poštenega in pravičnega človeka. Ali mu je bila v srci naklonjena ali ne, to seveda znala je ona sama; nje povedanje pokazovalo je protipoložno; no Nikolaj Antonovič, kot blagorazumen človek, iskal je ceno človeka globlje; on je bil celo ponosen na to, da ljubi žensko, ki vidno ni njega ni nikogar ne ljubi. Že predno se je ženil, obečal si je, da zdela iz Vere Isidorovne obrazcovo (vzorno) ženo, in ko sta se peljala na prestolni praznik k tastu, in je žena molče sedela poleg njega; ko je videl, da more on biti naj-srečnejši človek na svetu, ako potegne to čudno žensko više, k sebi, ponovil je to obečanje, naj izpolnjenje njega stane česar hoče. Prepričan se je že, da na njo deluje hladnokrvnost, katere nič ne more skaliti; poleg tega pa odločno postopanje v vsem. Saj tudi zdravnik reže rano, da jo ozdravi.

Na silo je vlekel stari konj voz z dvema sedelcema; čedalje čašče ponavljali so se slučaji, da se je upiral z vsemi četirimi nogami, da bi pretegnil težo čez kako vzvišenje. Nazadnje pa je popolnoma onemogel in obstal.

„Vleci, sivec!“ zakriči Nikolaj Antonovič in udari knutom konja po hrbtu. Sivec se napenja, zastavlja noge in se glavo globoko klanja. „Vleci, sivec!“ zakriči zopet voznik; konj stopi korak nazaj, napne se zopet, no zastonj je ves trud. „Vleci, sivec!“ veli poslednjikrat Nikolaj Antonovič, no konj stopica na mestu, kakor da stoji na razbeljenem železu. Nikolaj Antonovič skoči z voza, potegne izpod slame topor, ki ga je bil vzel s soboj za slučaj, če se mu voz potere, in loputi obuhom polu mrtvega trehrubljevega konja po zatilku. Konj se zvali, Nikolaj Antonovič ga osvobodi pospešno iz upreži in potegne na stran. Žena molči in se trese kot trepetlikov list na vozu; duša jej je zlezla popolnoma v pete, in Nikolaj Antonovič sliši le zamolklo ihtenje na vozu. Osvobodivši konja, shvati mož oje in sam pelje prestrašeno ženo. Črez nekaj časa ustavi se voz, in Vera Isidorova je brčkone mislila, da je mož izmislil si kak nov razboj. „Vera, stopi z voza,“ govori on spokojno in nežnim glasom; „meni je težko peljati te.“ Žena pospešno zleze in koraka poleg voza. „Ti nemnogo porivaj,“ prosi jo mož. Žena se molče upre v zad ter poriva. Ko sta tako peljala kakih petdeset korakov, pravi mož zopet: „Vera, idi sem in vleci z menoj, sicer prideva k liturgiji prekasno.“ In nedavno tako ošabna žena, hči bogatega kosnika, vlekla je voz z možem vred v selo in črez vse selo na dvor svojega otca. Tam so bili zbrani vsi: roditelji in starši, dve hčeri sè svojima možema; vsi so podskočili k oknu; no Vera Isidorovna vbežala je ko strela v dom, med tem, ko je mož zapeljal voz v varaj. „Ne govorite mu ni slova, radi Boga, izdelajte, kakor da niste videli ničesar,“ umoljuje Vera Isidorovna svoje rodstvenike. Nikolaj Antonovič gre v dom, povrne se v

sveti ogel, prekrsti se trikrat in se globoko pokloni vsem, tastu in tašči pa „v nogi“ ter vse pozdravlja „s praznikom“. V cerkvi blagovestili so že „vo vsé“.

Nikolaj Antonovič mi je pripovedoval, kako usrdno je molil, posebno, kedar je dijakon pel v ektenijah: „O izbavitisja nam ot vsjakija skórbi, gněva i núždi Góspodu pomolimsja,“ a ko je svečenik z besedami: „S mirom izidem!“ odpuščal narod iz cerkve, zdelo se je Nikolaju Antonoviču, da so ta slova kakor navlašč namenjena njemu.

Po službi božjej bil je v domu bogatega kosnika podan obed, kjer se je mnogo govorilo o navadnih stvaréh; po obedu so šli trije zeti na vrt, hčere pa so z roditelji ostale v domu. O čem so govorile one, ni mi izvestno; razgovor zetov pa mi je Nikolaj Antonovič opisal podrobno. Sukal se je namreč okolo žen. Starša dva zeta napadala sta svoji ženi in trdila, da bi rada dala dvojno doto, ko bi se dalo uničiti to, kar se je stvorilo, odkar sta oženjena. Bolj negodnih žen, ko ste njiju soprogi, češ, zemlja dozda ni še nosila. Nikolaj Antonovič pa je trdil, da to ne more biti, kajti njega žena je najboljša bitje na svetu: dobra, pokorna in vedno misleča le o tem, kako bi ugodila možu. Starša dva zeta bila sta uverjena, da mož Vere Isidorovne govori proti svojemu prepričanju in nazadnje predložila sta mu stavo. Vsaki iz treh zetov položil je 200 rubljev, zavezali so vse denarje v ruto in sklenili, da čegar žena izpolni vse, česar bode mož zahteval, tisti dobi vseh 600 rubljev. Starša zeta bila sta popolnoma uverjena, da vsakdo iz njih dobo svoje denarje nazaj. Dogovorili so se, kaj naj vsakdo iz njih zahteva od svoje žene.

Starši zet pokliče ženo: „Ksenija, vzemi ruto z glave in daj mi jo,“ terja on od nje. „Ah ti morda (gobec) pjanaja! viš dlja čegò zval menjà duràk,“ zavrežala je nanj, povrnula se in ušla nazaj v dom. Zove drugi zet svojo soprogo in zahteva od nje ravne tisto. „Viš, sobralisja tri pjančugi i gluposti pridumivajut,“ zakričala je ná-nje. „Ja tebě snimù platòk s golovì da (pa) čub (čopo) tvoj rasčešù, rilo ti gnusnoje!“ odštela je moža, pljunula in ušla.

Pokliče Nikolaj Antonovič svojo zakonsko polovico. „Vera, snimi platok i daj mně“, govori jej hladnokrvno. Veri se je v glavi zasukal teliček, prekrasni konj in ubito kljuse, zato je v jeden mig potegnila ruto z glave in jo položila možu na kolena. „Snimi bašmakì (čizme)!“ veli dalje mož. Vera brez oporekanja izpolnjuje njega voljo. „Razúj menjà,“ terja mož dalje, in žena mu vleče črevlje z nog.

„Nadénj platok!“ „Obuj bašmakì!“ veli jej zaporedoma mož in sam se obuva. Ko je bilo vse gotovo, Vera Isidorovna pohlevno vprašuje moža: „Ne ugodnoli tebě ješčò čego-libo?“ V odvet jo Nikolaj Antonovič goreče poceljuje (poljubi) in krepko objame. „Spasibo tebě,

Veročka, za tvoju ljubov ko mně! Iđi, golubuška, v dom, mi totčas (takoj) pridem,“ govori jej laskovo mož, vesel, da je zlomil trdi nprav svoje žene.

Zeti šli so zares takoj v dom, in starša dva začela sta karati svoji neposlušni ženi, pri čemur sta grenko objavila, da upremstvo (trma) žene vsakega njiju stoji 200 rubljev.

„Trudno bilo platok snjatj, viš ti, golovà otvalilasj bi, čto li?“ očitata ženama; a te dve kakor iz jednih ust: „Ti bi povedal, da si stavil, ti si me prevaral.“

Nikolaj Antonovič pa je hvalil svojo ženo z vsemi sredstvi svojega krasnorečja. Vera Isidorovna je bila srečna, kakor še nikdar prej. Pokorila se je možu iz straha, no odkar jo je poblagodaril za njeno ljubav, odkar jo je nežno celoval in objemal, česar poprej nikdar ni delal, čutila je, da bi zdaj vsako željo svojega moža brezprekoslavno izpolnila že ne iz strahu, no iz čiste, iskrenje ljubavi.

Test in tešča začela sta hvaliti hčer in zeta, in ko sta se poslavljala ta dva, dal je test zetu še 500 rubljev, na dvoru pa je bil zaprežen čili vranec v nov, legak voziček — to je podaril kosnik hčeri.

Ni minulo torej leto, ko je imel Nikolaj Antonovič naslednji kapital: 500 rubljev ženine dote, 100 rubljev za konja, 400 rubljev stave in podarek tasta 500 rubljev, vsega vkup poldrugi tisoč, pa še lepega konja po vrhu. No vse to ni bilo nič v primeri sè srečo, katero mu je dostavljala nežno ljubeča ga soproga.

Začel je trgovati s kosami, preselil se je skoro v selo v dom tasta, kateremu je bila po smrti otca Vera Isidorovna jedina naslednica. Božji blagoslov jiju je spremljal povsod, kajti v družini je carstvoval večni mir in neomejeno vzajemno spoštovanje med sprogama. Nikolaja Antonoviča spoštuje vse selo, in na „shodki“ ne rešuje se nobena stvar brez njega. On je tako rekoč dosmrtni predsednik tega mužičkega parlamenta. „Mir“ (srenja) ne izbira ni „volostnógo staršinù“ (župana), ni njega „pisarja“, ni sotskega, ni desjatskega brez sojeta z Nikolajem Antonovičem, da, celo pastirja „shodka“ ne voli, ako ni ugoden njemu. Ker Nikolaj Antonovič stoji popolnoma v strani, kot človek, ki ima svojega dela in svojega premoženja dovolj, ni ga moči sumničiti v sebičnosti. Slučalo se mi je biti kot zritelj na shodki v nekih selih; videl sem razne vrste agitatorje, ki so narod pojili, ugovarjali, rotili, grozili temu ali drugemu, kar mi je jako nagledno napominalo volilno borbo v domovini. Mužik ima jednega sina, v domu ste torej dve „duši“; „mir“ mu daje dva „tjaglà“, t. j. dva deleža od „mirske“ zemlje. Ako je napojil kričače, dajo mu oba deleža v jednom kosu, ako ne — hodi z jedne njive na drugo dobre pol ure; rodi se mu tretji sin — daje se mu tretje „tjaglo“ zopet tam kje „u čórta na rožičkah“. Revež jedva obdeluje dva tjaglà, navezuje se mu tretje, katerega obdelavati ne more, a davke plačuj! Ali da mu od-

merijo kako grmovje ali kako močvirje, za katero naj plačuje kakor za črno zemljo zemske in državne davke in „vykup“ (odškodovanje). Zakaj? Zato ker „miru“ ni „postavil dvuh veder“.

Podobnih bezobrazij v selu, kjer je živel Nikolaj Antonovič, ni bilo in ni jih moglo biti, ker nekateri so se bali bogatega kosnika, drugi pa so ga preveč cenili, da bi delali to, kar je njemu bilo protivno.

Blagoskloni čitatelj lahko razume, da imam i jaz povod globoko spoštovati svojega prijatelja-mužika in da se rad peljem k njemu, kedar zbira o svojem godu ali na prestolni praznik svoje znance. Ljubim ga za njega premi značaj, za njega poštenost in bistri um. Seznanil

sem se z njim slučajno: no veseli me ta slučaj vselej, kedar se spomnim svojega prijatelja. Uverjen sem, da mi dragi čitatelj in rojak prosti, če sem neukretno narisal to podobo pravega slavjanskega moža, katerega ni otravil novomodni zapadni veter; moža, ki prinaša korist občestvu, sredi katerega živi; naj bodo poteze te podobe neukretne, no one se popolnoma verne. Pred menoj je stal živ človek, in ako me kdo iz moje daljne domovine obišče, seznanim ga gotovo z Nikolajem Antonovičem: naj vsaj tukaj uvidi moža, ki je dostojen tega imena, ako se res doma možje morajo skrivati pod trstjo, katero koleblje veter.

Pogled po slovanskem svetu.

a) Slovenske dežele.

Slovenski abiturijenti priredé „Besedo“ 4. avgusta t. l. na večer ob 8. uri v prostorih Ljubljanske čitalnice na korist velikošolskima zalogama na Dunaju in v Gradcu. Vsebina: Dijaško življenje v podobah, koncert z vojaško godbo in ples. Dijaki se vrlo pripravljajo na to veselico.

Slovensko pevsko društvo priredi letos 10. avg. v Mariboru velik koncert, na katerem bo sodelovalo nad 200 pevcev iz vseh slovenskih krajev. Udeleži se te pevske slavnosti tudi južnoslovanska tamburica. Tudi koroški rodoljubi namerjajo istega dne sniti se z drugimi Slovenci v Mariboru.

Na Koroškem se Slovenci čvrsto gibljejo gledé na bodoče deželnozborske volitve. Izbiranje volilnih mož se je povoljno vršilo v Podjurski dolini. Pridobili so Velikovsko (bližnjo) okolico, ohranili so si Grebinj in Doberlo ves in zmagali v Črni. Zmagali so še na mnogih krajih ter se nadejajo, da proderejo, sosebno, ako bodo količjak pomagali tudi nemški konservativci.

O Koroški in Štajerski so izšle zadnji čas knjige, katere opisujejo kraje in prebivalstvo. Te knjige, pisane nemški, proslavljajo samo nemški narod in živelj. V poročilih o teh knjigah piše znani N. v „Münc. Allg. Ztg.“ med drugim, da Koroška je izgubljena za Slované, zanje ima pomen samo še na atlantih. Ako pride kdo v slovensko vas na Koroškem, pa ne pozna etnografskih razmer, misli, da je popolnoma na nemških tleh. O južni Štajerski sklepa s tem, da je čutiti, kakor da bi pihal nemštvu adrijanski veter nasproti, v čemur je izražena nada, da Adrija in nemški živelj se kmalu srečata ali trčita skupaj. Na to delajo z vseh strani!

Deljenje Štajarske. „Südsteierische Post“ zahteva, da se južni, slovenski del Štajarske odkroji od nemškega dela dežele, ter da naj se napravi za Slovence posebno okrožje, analogno, kakoršno zahtevajo Italijani na Južnem Tirolskem. No, s takim krojenjem so pričeli najprej na Češkem na zahtevanje čeških Nemcev. Ali bo tako krojenje primerniše, nego pa prava razdelitev v zmislu, da bi dobil vsak narod za se svoj jurističen organ, torej v zmislu narodne avtonomije, to naj preiščujejo najprej oni državniki, ki se vnebljejo za razkrojenje češkega kraljestva, ne da bi s tem zadovoljili češkega naroda, ki ostaje po drugih deželah, dasi v večini, pod gospodstvom nemškim. Ako bodo vsi slovanski narodi po pričetem izvrševanju delitve na Češkem zahtevali delitev po „okro-

žjih“ ali „zaprtih zemljah“ v jedni in isti deželi, utegnejo se državniki vendar poprijeti v ustavi jedino primerne načela, da je treba nakrat izvršiti narodno jednokopravnost za vse narode na podstavi narodne avtonomije, katera zahteva mnogo preprostejše oblike v „okroženja“. No, štajarski Slovenci so sedaj najodličniši, in od njih se je nadejati, da bodo nadalje borili se za narodno avtonomijo za vse Slovence.

„Südmark“. To društvo, ki ima namen Slovence pregnati z njih zemlje in dosedanjih selišč, je ustanovilo svojo podružnico tudi v Beljaku. Dr. Steinwender, državni poslanec, je nasovetoval, s kakimi pomočki bi prišlo najlaže do svojih ciljev. Zato, je rekel, so najboljše taka društva, kakoršna imajo Nemci v južnih Čedah in severni Moravi, torej: posojilnice (sistem Reiffeisen), gospodarske zadruge, posrednice dela in službe, potem strokovna predavanja, večje varstvo malega posestva nasproti mogócnemu posestvu. Rekel je, da nemški naseljenci se dajo namestiti okolu mest na Slovenskem jedino še na Štajerskem, na Kranjskem da je zato prepozno, na Koroškem pa da so razmere drugačne. To se pravi, na Koroškem Nemci itak zasedajo od kraja slovensko zemljo, narod slovenski se pa izseljuje v Ameriko. Posredovanje služeb in dela omogoči nemškemu Koroščem, da se ne bodo izseljevali ter zabranjevali uhod Slovincem iz drugih dežel. Tega se najbolj boje nemški miritelji, ter ovajajo Slovence, ko bi kdo iz drugih dežel obiskal stiskane koroške brate; dr. Steinwender in tovariši pa sami potujejo od dežele do dežele, meneč, da imajo jedini pravico zato.

b) Ostali slovanski svet.

Dr. Rieger hoče se odtegniti javnemu življenju in vodstvu češkega naroda. On je nejevoljen v pogledu na nevspehe svojega delovanja pri Dunajskih punktacijah, sosebno pa tudi zaradi Mladočehov, kateri dobivajo vedno sirša tla med narodom. Dr. Riegru ne krati nihče zaslug, ki jih ima za češki narod; a vsak odkritosrčen prijatelj njegov, ki more razločevati pomen Dunajskih punktacij, mora Riegru povedati naravnost, da je bil prevelik optimist, da se je prenaglil v vitalnih vprašanjih češkega naroda. On ni pošteval formalno in dejanski vsega češkega naroda, ko se je razodela namera, spraviti češki narod z Nemci. On bi bil moral doseči, ali da se sprava prične za ves češki narod, ali pa da se ne udá za posrednika.

Pa tudi v mejah dogovarjanja samo za češko kraljestvo je napravil največo napako s tem, da je privolil v določbo, vsled katere sme 15 svetniških mest pri višem deželnem sodišču v Pragi zasesti takih sodnikov, katerim ni treba znati češkega jezika. Ta koncesija je fundamentalnega pomena, in jo je prištevati k največim zmotam dosedanjega češkega voditelja. Ko so se dogovarjali o tej točki, je zahtevala čast Riegrova, da se umakne kot posrednik. Poleg tega si ni mogel pridobiti simpatij drugih slovanskih, na Dunajn zastopanih narodov, ko je popolnoma prezrl njih jednake težnje in potrebe za spravo. Te težnje in potrebe, ako bi jih bil imel dr. Rieger pred očmi, bi ga bile silile zahtevati, da se dogovor vrši za Čehe vseh dežel, kakor za Slovence in druge Slovane, ne v kakem deželnem zboru ali po deželnih zbiorih, ampak v državnem zboru. Stališče za pogajanje v državnem zboru so zagovarjali tudi liberalni Nemci do lanskega leta, dasi seveda ne za izvršbo narodne enakopravnosti, ampak za uzakonjenje nemškega kot državnega jezika. Preziranje tega stališča od strani dr. Riegrova spada jednako k fundamentalnim napakam ter je krivo sedanjega položaja na Češkem in psihološkega stanja, v katerem je dr. Rieger sedaj. Nihče ni mogel prisiliti dr. Riegrova, da bi posredoval proti svojemu preverjenju, in umakniti se je bilo primerno in častniše zanj pri začetku Dunajskih posvetovanj. Sicer bi bilo tudi sedaj častniše zanj, da bi naravnost in javno priznal svoje fundamentalne napake, potem ko vidi, da je te napake sprevidel češki narod sam. Z avstrijskega patrijotičnega, ustanovnega stališča obžalujemo mi, da je Riegrova neprevidnost dala povod tolakerim zmotam in vsled teh tudi sedanjemu zamotanemu položaju ne samo češkega naroda, ampak tudi položaju drugih slovanskih narodov, zastopanih v Dunajskem državnem zboru. Češki narod ni in ne bo nehvaležen dr. Riegro; al njegove poslednje zmote so takó velikanske, da je psihološko umevno, da češki narod ne gleda na prošlost, ampak jedino na sedanjost ter v tej sedanjosti izraža svojo nejevoljo, katera zadeva naravnost in na prvem mestu prvega njegovega voditelja. Še vedno pa je bolje, da trpi jedna oseba, nego da bi se spravljal ves narod v nevarnost za svojo narodnost, svoj jezik in s tem za svojo bodočnost.

Heinrich je šolski vodja, Nemec na Češkem, ki se je potegoval za spravo med Čehi in Nemci že davno. Mož je samostalnega mišljenja, katerega mu ni pokazil terorizem one liberalne nemške stranke, katero vodita na Češkem Schmeykal in dr. pl. Plener. Čustvo pravičnosti mu ni zamrlo. Kakor je znáno, je zakon o razdelitvi deželnega šolskega sveta že dobil najviše potrjenje. Po tem zakonu voli Praga dva zastopnika v novi šolski svet, jeden mora biti Čeh, drugi pa Nemec. Mesto Praga sme svobodno voliti v teh mejah dva moža, naj si bosta drugače kakoršnega koli mišljenja. Praga je namerjala voliti jednega vseučilišnega profesorja Nemca; ko so to zvedeli z nemške liberalne strani, so pokazali, da jim ta profesor ni po volji. Na to je Praga razodela, da hoče voliti Heinricha; a sedaj so kar unisono začeli prav po drvarski razsajati po nemško-liberalnih in nacijskih listih ter so žugali Čehom z najhujšimi posledicami; toda Praga ima moze zastopnike, ki poznajo pomen in obsežnost zakona: izvolili so Heinricha poleg Čecha dr. Srba v Češki deželni šolski svet. Heinrich je izvolitev sprejel ter naznanil, da bo varoval nemško čast in pravo, da pa odstopi, keď se bo zdelo njemu primerno. Ta slučaj je dokazal mišljenje nemško-liberalne in nem-

ško-nacijske stranke, pa znova tudi to, da se celó v Velikonemčiji vtikajo v notranje avstrijske zadeve. Celó „Nord. Allg. Ztg.“, nekdanji Bismarkov organ, je hotela strahovati Čehe, da molčimo o drugih zunanjih nemških listih. Razvidelo se je, da Nemci bi radi zaukazovali Čehom celó tam, kjer se držé strogo zakona. Kaj je še le pričakovati, ako se uzakonijo druge točke, in sicer točke, katere bi ne odgovarjale pravemu zmislu ustavno zagotovljene narodne enakopravnosti? Staročeško glavno glasilo se huduje nad Nemci in vlado ter trdi, da vlada se je začela poprej pogajati z Nemci, ne da bi vedeli Čehi zato. Zakaj se pa isto glasilo ne postavi na pravo stališče, v zmislu, kakor smo to z nova omenili nasproti dr. Riegro. Ako ni Staročeškom prav sedanje položanje, sedanja taktika od nemške strani, naj priznajo skupno skupne zmote, pa naj zahtevajo popravo v zmislu, ki odgovarja ustavnemu stališču. Ustavno stališče varovati je dolžnost vseh pravih patrijotov.

Češki Nemci pritiskajo na Čehe z groženjem, da se ne udeležijo za drugo leto namerjene deželne razstave, ako se ne udajo v vsem, kakor razumejo oni Dunajske punktacije. Pretveza jim je namišljeno razžaljenje zaradi imenovanja Heinricha v deželni šolski svet od Praškega mesta. Vodstvo čeških Nemcev je sklicalo svoje veljake v ta namen na posebno posvetovanje; tu so sklenili, da za sedaj ostane še in suspenso, ali se udeležijo Nemci deželne razstave ali ne; zavisno bo od tega, ali pride do popolne izvršbe Dunajskega dogovora ali ne. V resnici ne pomenja ta grožnja drugega, kakor to, da bi Čehi opustili zahtevo, da se uvede češčina tudi kot notranji uradni jezik. V tem zmislu pišejo tudi vladni listi. Čehi pa odgovarjajo, da čast narodna ne dopušča, da bi se umaknili od svoje zahteve, ki je utemeljena ne samo v analogni dejanski izvršbi po mnogih drugih deželah, ampak tudi in pred vsem v 19. členu državnih osnovnih zakonov. Čehi hočejo rajši trpeti škodo, ki bi nastala, ko bi se Nemci ne udeležili imenovane razstave, sklicujejo se na lastno moč v gospodarstvu in omenjajo, da nemški gospodarski podjetniki bodo trpeli sami škodo, ako se bodo kujali. Čehi, kakor se vidi, so pripravljeni na vse, da bi rešili narodno čast, ter da bi dosegli narodno enakopravnost vsaj v mejah Dunajskih punktacij.

Češko vseučilišče je čakalo 8 let na bogoslovni oddelek, kljubu temu, da je zakon od l. 1882. veleval ustanovitev tudi teološke fakultete. Sedaj se je privolila tudi poslednja vsled cesarskega potrjenja. Češki listi odgovarjajo nasprotnikom, da to ni nikaka koncesija nasproti češkemu narodu; bogoslovni oddelek, ki se uvede že za bodoče šolsko leto, je samo izvršba zakona od 1882, in „Nar. Listy“ dostavljajo, da se je s tem izpolnila bolj želja Nemcev, nego Čehov; kajti Nemci so prvi zahtevali ločitev bogoslovnega oddelka v češki in nemški, kar se popolnoma ujema z drugimi nemškimi zahtevami, težečimi po razkrojitvi češkega kraljestva v češko in „zaprto“ nemško ozemlje. V resnici se je Praško vseučilišče razkrojilo na dvoje samostalnih vseučilišč Nemcem, ne pa Čehom na korist. Korist češkega naroda bi bila, da bi bilo vseučilišče ostalo skupno, torej samo jedno, in se primerno priredilo v istem vseučilišču, da bi zadovoljevalo tudi potrebam Nemcev. Praško vseučilišče bi bilo imelo ostati češko, ker imajo Nemci itak toliko drugih vseučilišč. Po takem se ne dajo Čehi premotiti, da bi odstopili od zahtevanja češkega kot notranjega uradnega jezika, tudi po ustanovitvi bogoslovnega oddelka. Celó doslej pohlevno glasilo Riegrovo se postavlja odločniše

nasproti Nemcem in vladi ter pravi, da Čehi ne potrebujejo nikake milosti in blagohotnosti, ampak samo to, kar jim je zagotovljeno v ustavi.

Baron Pino, naposled deželni predsednik v Bukovini, gre v pokoj zastran bolezni na očet. Služboval je 41 let v cesarski službi. Slovencem je dobro poznan, ker je bil c. kr. okr. glavar v Gorici in c. kr. namestnik v Trstu. V Gorici se je bil priučil slovenščini in je bil Slovencem kot okr. glavar, kakor kot namestnik pravičen. Imajo ga zato v lepem spominu. V Bukovini ni bila ruska večina prebivalstva posebno zadovoljna z njim, ker jih ni pošteval, kakor zaslužijo po številu in avtohtonosti, ter so se pod njim delale druge zveze, kakor s Poljaki in Rumunci itd. Zasluge pa ima za državo tudi kot bivši trgovinski minister, pod katerim so se ustanovile poštna hranilnice itd. Že to govori zanj, da ga nemški liberalci in nacionalci niso marali ter so ga končno oni izpodmaknili z ministerskega stola. „Politik“, ki mu je posvetila poseben članek, pravi, da gre v pokoj kot poštenjak, kateremu ne ostaje drugega, kakor pokojnina.

Macedonija ima bolgarsko, srbsko in grško prebivalstvo; Bolgarov je tri petine. V cerkvenem pogledu je bilo za Bolgare slabo, ker so Grki vedno nasprotovali z grškim patrijarhom vred, da bi Bolgari imeli škofo bolgarskega rodu. V svoj čas je bil grof Ignatijev dosegel, da bi Turčija imenovala tri bolgarske škofo; ali ostalo je samo pri pisani besedi. Tako so trpeli Bolgari še dalje zastran nedostatka svečeništva, vsled tega pa popolnoma v cerkvi in šoli. Stambulov je sedaj v posebni noti zahteval priznanje bolgarskega kneza in imenovanje bolgarskih škofov. Prve zahteve poslaniki raznih držav niso mogli podpirati, ker nasprotuje temu Rusija, in se té boji, ko bi se porušil Berolinski traktat. V cerkvenih zadevah pa so poslaniki razun Rusije podpirali Stambulova, in takó dobó macedonski Bolgari 3 svoje škofo. Stambulov bo sedaj s to pridobó toržestvoval; ves ta čin je obrnen proti Rusiji, da si je očitno, da ima ruska diplomacija največe in prve zasluge v tem pogledu. Z nova se vidi, kakó bi rada diplomacija preko Rusije stvari prej kot prej priredila v Bolgariji po zapadnem kopitu, zapadu na korist, — vse pod pretvezo „samostalnosti“ balkanskih narodov.

Najnovejše vesti gledé na bolgarske škofo poročajo naslednje: Ruski poslanik je izročil Porti noto, da privolitve v vprašanju bolgarskih škofov so poniževalne za sultana. Zahteve Bolgarije namerjajo jedino to, da bi se utrdil prestol kneza Ferdinanda. Tako priznано postopanje nasproti Bolgariji kaže malo prijaznosti nasproti Rusiji, ko je Bolgarija sovražna Rusiji, in to bi utegnulo imeti zaresne posledice. — Zajedno je Porta vsled ugovarjanja ekumenskega patrijarha in sinode, provzročene naga od strani Srbije in Grecije, privolila, da se odloži vprašanje o imenovanju bolgarskih škofov v Macedoniji. Iz vsega tega se vidi, da Stambulovu se ne izpolnijo še želje po gladki poti, kljubu temu da te želje podpirajo zapadne velevalsti. Gledé na nasprotja med Srbijo in Bolgarsko zastran Macedonije opominjajo slovanski listi k sporazumljenju obeh teh narodov; razpor služi jedino njunim in v obče slovanskim nasprotnikom.

KNJIŽEVNOST.

Narodne pripovedke in pravljice. Zbral Prostoslav S. Sekolov. V Ljubljani. Založil in izdal Matija Gerber. Tiskala „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani. Str. 81 in izvirno sliko v barvah. Knjižica obseza 27 narodnih pravljic, nabranih, kakor so nam poročali, po južnem Štajerskem in Dolenjskem (med belimi Kranjci). Na Slovenskem že nekaj časa zanemarjajo nabiranje narodnega blaga tudi te vrste, ali vsaj priobčujejo ga ne, in vendar so take snovi silno važne za spoznavanje narodove prošlosti, njegovega mišljenja itd. Srbi, Hrvatje, ki so že nabrali toliko narodnega blaga vsake vrste, kakor noben drug narod v takih razmerah, ne prenehajo dalje in dalje nabirati je ter preobčevati po knjigah in časopisju; na Slovenskem je zato pa še večja potreba, ker se je tu mnogo več poizgubilo vsled soseske in dotike z Nemci in Italijani. Sedanja doba pa še posebe ni nikakor prijazna narodni poeziji, v obče dedščini po naših prednikih. Zato naj bi g. Sekolov ne ustrašil se nadaljnega truda in dobil mnogo sotrudnikov tudi za narodne pripovedke in pravljice. Drugi narodi, nam najbliži Srbi in Hrvatje, Srbi n. pr. v „Bosanski Vili“ kažejo, kakó je treba priobčevati tako gradivo.

Matej Ravnika tržaško-koprski škof, slavní pisatelj in pedagog slovenski. V spomin razkritja spomeniške plošče, v 13. dan julija 1890. l. v njegovi rojstveni hiši na Vačah, slovenski mladini poklonil Jernej Ravnika, slovenski učitelj. Z eno podobo. V Ljubljani. Izdala in založila kot V. zvezek „Družba sv. Cirila in Metoda.“ 1890. Str. 36. Cena 10 kr., 100 izvodov 8 gld. V tej knjižici je lepo in preprosto popisano življenje in so označene zasluge Ravnika; ponatisnjen je tudi njegov pregovor k „Zgodbam svetega pisma,“ kakor tudi prevedena njegova oporoka.

Obrázky z dob našeho probuzent. Napsal dr. Frant. Černý. Sešit 8. V Praze 1890. Nákladem knihkupectvi dr. Fr. Bačkovského. Cena 15 kr.

Скупленіе пѣснѣ. (Skupljene pjesme.) Stevana Vladislava Kačanskog. Izdala knjižara Braće Ivanovića u Pančevu. Ponižala se je cena od 80 na 50 kr., samo da bi se pesmi toliko bolj razširile.

Русская библіотека. (Russkaja biblioteka) 1890 g. Izdaniye J. N. Pelecha. Snopič VII. (za julij). Vsebina: Князь Серебряный А. К. Толстаго (Knjaz Serebrjanyj A. K. Tolstago). Tom II. (Str. 177—208. Konec). Potem začetek: Испышание. Повѣсть. (Iskušeniye. Povest). Spisal V. Krestovskij. Nadežda Dmitrijevna Zaiončkovskaja — Chvoščinskaja. Te biblijoteke stoji celoletnik, 12 snopičev, 2 gld. 40 kr.; priobčujejo se dela najboljših ruskih pisateljev

Popravki k 13. št. „Slov. Sveta“. Str. 205 leva 9. vrsta zg.: ustavnega nam. ustanovnega; 206 leva 8. v. sp.: veljavnega nam.: javnega; 209 desna 8. vrsta zg.: druga druga; 213 desna 7. v. sp.: kačestvih nam. kočestvih; 214 leva 19. v. sp.: jezikorezu; 215. desna 12. v. zg.: ohripla nam. okripla; 217 leva 30. v. zg.: Baruch; 218 leva 17. v. sp.: Lehan nam. Jehan; 220 desna 15. v. sp.: poluletje nam. poletje.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca. Cena mu je za zunanje naročnike za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Za ljubljanske naročnike in za dijakе stane celoletno 3 gld. 60 kr. poluletno 1 gld. 80 kr. in četrtletno 90 kr. — Posamične številke se prodajajo po 20 kr. — Naročnina in reklamacije naj se pošiljajo Fran Podgorniku v Gorici, ulica Barzellini 4.